

ELŐFIZETÉS

HELYES:
Egy évre 24 koronára
Egy hónapra 2 koronára

VEHÉNY:
Egy évre 28 koronára
Egy hónapra 2 koronára

HIRDETÉS:
Egy sorra 20 koronára
Egy sorra 20 koronára

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vassutak pályájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.
Jókai főherceg-ut. 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1914.

FŐMUNKÁSTÓ:
STAUBER JÓZSEF.

Péntek, december 18.

Mérleg — osztalék.

Írta: Ottenberg Tivadar udv. tanácsos,
az aradi kereskedelmi- és iparkamara
elnöke.

Arad, december 18.

A képviselőház legutóbb tartott ülésének egyikén a pénzügyminiszter felhatalmazást kapott arra, hogy a kereskedelmi társaságokra vonatkozóan, a leltár készítése, a mérleg és nyereség-vesztés számla föllállítása és megállapítása, a társaságok közgyűlésének egybehívása és megtartása, a nyereség felosztása és az osztalék kifizetése tekintetében a fennálló jogszabályoktól és a társasági alapszabályoktól eltérő rendelkezéseket állapíthasson meg.

E felhatalmazással maga a törvényhozás foglalt állást a mérlegkészítés kérdéséről széles körben megindult vitában, a mely a legellentétesebb nézeteket szólaftatta meg. A törvényhozás ezen állásfoglalása után a szakköröknek most már csak a fölött lehet — és nézetünk szerint kell is — állást foglalni: mily esetekben és mily keretek között éljen a pénzügyi kormány a reá ruházott diskrecionális joggal. Nevezetesen, hogy melyek azon, mindenesetre kivételes esetek, a melyekben a mérlegkészítés kötelessége felfüggesztendő és hogy minők legyenek a rendelkezések, a melyeket a pénzügyminiszter a mérlegkészítésre és az azzal összefüggő kérdésekre nézve kötelezővé tegyen.

A kérdéshez főként a pénzintézetek szempontjából óhajtunk hozzászólni, miután az iparvállalatok mind-egyikénél más- és más szempontok irányadók az évi zárlat és a leltár fölvételénél; vannak közöttük még olyanok is, amelyeket a háború nem érintett, sőt előnyösebb viszonyok közé juttatott.

A pénzintézetekre nézve, amelyek a közvélemény fokozottabb ellenőrzése alatt állanak és amelyek helyzetéből joggal vonhatók le következtetések az ország általános gazdasági állapotára, — minden figyelembe jöhető körülmény a mellett szól, hogy az 1914. évről annak rendes idejében mérleg készíttessék.

A mérlegkészítést — különösen a pénzintézeteknél — nem csupán a törvény utasítása követeli meg. A mérlegkészítés nemcsak kötelesség teljesítése, hanem az életműködés fontos megnyilatkozása. Olyan szabályszerűség, amelynek elmaradása kedvezőtlen életpénzügyi körülményeket és amelynek hiányából az életre megfigyatozására következ-

tozhatnak. Ezt tehát az olyan feszült időkben, mint amink között jelenleg élünk, kétszemen kerülni kell. Minden mérleg a meghatározott adatok mellett valószínűségeket is tartalmazhat, amelyek értékét szubjektív becslés szabja meg. Az épületek, befektetések, értékpapírok és követelések tekintetében gyakran kénytelenek egyes nagy, nemzetközi kapcsolatokban álló intézetek bizonytalan tényezőket is számolni, — anélkül, hogy e miatt a mérlegüknek el kellene maradnia. A mérleg megbízhatósága ilyen változandó tételek mellett sem szenved, ha ezekkel szemben minden eshetőségre megfelelő tartalékok állanak rendelkezésre. És ez a módszer annál inkább kielégítő, mert rendezett gazdasági állapotok között levő államokban a háború által előidézhető értékelődéseket nem lehet végnélkülinek tekinteni.

A háború által okozott depresszió, ha csak maga az állam össze nem omlott, a történelemben mindig átmenő jellegű volt. A sebek, amelyeket a háború a kulturán és a gazdasági helyzeten ütött, előbb utóbb behegedtek. Azzal tehát, hogy az értékelés egyes bizonytalanságait az átmenet következményeivel számolva, megfelelő tartalékalapok beállításával ellensúlyozzuk, elcsúsz az a föltétel, hogy a háború alatt készült mérlegek nem megbízhatók. A mérlegkészítő sohasem tekinthette magát eszlehatatlannak; de ha a mérleg összeállításánál a kellő óvatossággal és körültekintéssel járt el és ha számot vett minden körülménnyel, amelyet a kereskedő gondosságával figyelembe kellett vennie, nem vétett a mérleglenség ellen.

A hadviselés alatt a legfontosabb elők egyike, hogy a gazdasági élet, amennyire csak lehet, maradjon meg rendes keretekben és hogy szervei zavarok nélkül teljesítsék funkcióikat. Nemcsak a belső anyagi összeomlás veszélyét kell föltétlenül távol tartani, de föltétlenül kell kerülni és elhárítani minden olyan jelenséget, amelyből akár az ország lakói, akár az országon kívül állók gazdasági helyzetünk föléi rossz és káros következtetéseket vonhatnak le.

Semmi se lehetne erre alkalmasabb, mintha a kormány általános parancsával eltiltana a pénzintézeteket attól, hogy mérlegeket készítsenek és azokat nyilvánosságra hozzák. Elgondolható, hogy a kiállítás, vagy a rossz akarat milyen rettenetes pusztulást, milyen mérhetetlen devalvációt képzelt a mérlegekben, amelyeket nem szabad, vagy nem kell egybeállítani és publikálni és hogy ellenségeink milyenek festernek ennek alapján az ország közállapotait, anyagi helyzetét!

A mérlegkészítés föltétlenül szükséges ahhoz, hogy — aminek kívánatos voltában az összes szakvélemények megegyeznek, — a részvényeseknek az 1914-ik év jövedelméből osztalék, — ha az eddigiekhez jóval kisebb keretekben is — legyen kifizethető. Mérlegkészítés nélkül, pusztán szemmértékkel megállapítani az

összeget, amely az elmúlt év valódi jövedelmének megfelelő és ennek alapján határozni meg az osztalék nagyságát vagy pedig átmeneti összeg folyósítása minden mérlegkészítés nélkül: nézetünk szerint ellenkezőnek a lelkismeretes üzletvitel szabályaival.

Az osztalék fizetését pedig oly esetekben, ahol ez leküzdhetetlen nehézségekbe nem ütközik, komoly szempontok teszik indokolttá. A részvényes a nagy részének az osztalék lényeges, számtalan esetben a megélhetéshez is szükséges jövedelmi forrása. Ha ez a kelletnél több esetben elmaradna, kimondhatatlanul fokozná a mai gazdasági válságot és fölé, hogy az összeomlások számát szaporítaná. De maguknak a pénzintézeteknek helyzetét is rosszabbá tenné az osztalékok elmaradása, amennyiben ez újra és erősen esőketenő a folyó számlai követelések fedezetét szolgáló értékpapírok árfolyamát és így természetesen a mostani fedezeteket még jobban gyengítene.

Nem tartjuk sem oáliszerűnek, sem pedig a most uralkodó viszonyoknak megfelelőnek, hogy az 1914. év könyv szerint mutatkozó tisztá nyereségét leírásokra fordítva, az osztalékokat a tartalékalapokból utalják ki. Ez, ha csak nem kifejezetten az osztalék-tartalékokból történik, — a minőkkel országunkban a legkevesebb intézet rendelkezik — ellenkezik a tartalékalapok természetével, a melyeket összes alapszabályok és a gyakorlat arra a célra rendelnek, hogy belőlük az intézet bármilyen cimen eredhető veszteségeit, különösen rendkívüli időkben, fedezze. De az osztaléknak a tartalékalapból levendő kifizetése precedensnek is veszedelmes lenne és arra adna okot, hogy későbbi időkben, a midőn valamely intézetnek veszteséges, vagy gyenge mérlege van, a tartalékok fölhasználásával fizessen osztalékokat, a mi pedig minden körülmények között perhorreszkálendő. Végül pedig a vázolt eljárás mellett a pénzintézetek nagy része igen kis nyereséget, vagy éppen veszteséget lenne kénytelen kimutatni, a mit az ország gazdasági gyengeségének jelöl tekinthetnénk és a mit akkor, amidőn a veszteségek fedezetére és az osztalékok fizetésére más igazságosabb mód van, véleményünk szerint minden körülmények között kerülni kell.

A mérlegkészítés elmaradása különösen ártalmas a kisebb intézeteknek; ha vagyoni állapotuk, az abban történt változások homályban maradnak, ezzel hitelszűk bizalmatlanságának teszik ki magukat. A mérlegkészítés eltiltása tehát végső eredményben sokkal több kárt okozhat, mint a mennyi előnyt attól remélni lehetne.

Visszont kétségtelen, hogy amennyiben a mérlegkészítés tottosságára bízatik az intézeteknek, az nem változtat a helyzeten, miután azon intézetek, amelyek a fakultatív rendelkezés mellett nem készítenének mérleget, a mérlegkészítők mellett kedvezőtlen megítélés alá esnének és ennek egy intézet se tenné ki magát.

Ha a mérlegkészítés, — ami kétségtelen a mostani háborús viszonyok között sok nehézséggel és nagy felelősséggel jár, ebből nem az következik, hogy nem kell mérleget készíteni; hanem, hogy a felmerülő nehézségeket, amennyire lehet, le kell küzdeni, vagy el kell háritani. Ily nehézség mutatkozik mindenekelőtt az értékpapírok értékének fölvetelénél. A kereskedelmi törvény idevágó szabálya szerint a tőzsdén jegyzett értékpapírokat annak a napnak tőzsdei árjegyzése szerint kell fölvenni, amelyen a mérleg készül. A mérlegkészítés rendes időpontjában, december 31-én azonban előreláthatóan zárva lesznek a tőzsdék. Kétségtelen tehát, hogy ezt a hiányt kormányrendelettel kell pótolni, amire nézve a pénzügyminiszter a felhatalmazást meg is kapta. A tőzsdei árfolyamokat pótló árfolyam-maximumok a tőzsdetanács, mint legilletékesebb fórum által a tőzsdei kormánybiztosok bevonásával lennének meghatározandók és a tőzsdetanács az összes latba eső körülmények figyelembe vételével oly árfolyamokat kell hogy megállapítson, amelyek a mai viszonyoknak leginkább megfelelnek. Azt, hogy akár az 1913. évi december 31-én, akár a folyó év júliusának utolsó tőzsdei napján jegyzett árfolyamokat vegyék alapul, önkényes és indokolatlan eljárásnak tartandók, miután kétségtelen, hogy azok a mai körülményeknek nem felelnek meg. Irányadóul szolgálhatna főleg az állami értékekre és záloglevelekre nézve az 1914. évi 6 százalékos állami hadikölcsön kibocsátási árfolyama, mint megközelítő nivó, — természetesen jogában állván minden intézetnek és vállalatnak, hogy értékpapírjait a tőzsdetanács által megállapítandó és hivatalosan közzétett árfolyam-maximumoknál is kisebb összegekkel vegye fel a mérlegbe.

Az aktívák pontos összeállítására mellett a beállott, vagy netán beállható, az árfolyamkülönbségből eredő és egyéb veszteségek a tartalékalapból vagy mindjárt leiratnának, vagy pedig, — a mi célszerűbbnek látszik (mint-hogy a tényleges veszteségek a mérlegkészítés alkalmával pontos összegekben nem állapíthatók meg) a tartalékalapból megfelelő összeg azzal a rendeltetéssel hasíttatnék ki, hogy a veszteségek leírására szolgáljon. A midőn a veszteségekről így módon — és a kellő óvatosság szemmel tartásával a legmesszebb menő határig — gondoskodás történik, lehetővé válik, hogy a mérleg megállapítása után, a könyv szerinti tiszta nyereség az alapszabályok egyéb rendelkezésének érvényesítése mellett osztalékok kifizetésére használtassék fel.

A mérleg így megállapítása mellett, vagyis a veszteségeknek a tartalékokból leendő fedezésével kapcsolatosan azonban előtérbe tolul az adó kérdése. A pénzintézeteknek joguk van a veszteségek leírására fordított összegeket a megadóztatás alá kerülő nyers évi jövedelemből levonni. Például: ha egy pénzintézet 100,000 koronát az árfolyamok esőkenése, vagy behajthatatlan követelések címén a mérlegben leírásba helyezett, ez az összeg levonható az adóköteles jövedelemből. Már most, ha ezen 100 000 korona a fenti javaslat szerint nem az évi haszonból, hanem a tartalékalapból iratik le, a fennálló szabályok értelmében a pénzintézet elesné ezen jogtól. Ez azonban a fennforgó körülmények tekintetbe vétele mellett nagy méltánytalanság lenne, amellyel pusztán a forma kedvéért, nem lenne helyes a pénzintézeteket sújtani. Mintán kétségtelen, hogy a veszteségek fedezésének azon módját, amely az évi jövedelem helyett a tartalékalapot veszi igénybe, a pénzintézetek nemcsak a maguk

szempontjaikból, hanem a közérdekre, az ország általános gazdasági érdekére való tekintettel követik, — ezért bizonyára ők az 1914. évi esetleg későbbi adóalap megállapításnál kárt nem szenvedhetnek. Ennek elkerülése céljából szükséges, hogy a pénzügyminiszter ur ó nagyméltósága elrendelje, hogy azon összeg, a mely a tartalékalapokból bármi néven nevezendő veszteségek leírására fordított, szintén levonható a megadóztatás alá eső nyers jövedelemből.

Mindezekkel tehát elesnének a nehézségek, amelyek a mérlegkészítés elé torlódtak. Még kevésbé lehet akadálya a mérlegkészítésnek a kedvezőtlen és a korábbi évekhez képest hanyatlást feltűntető mérlegektől való ösztönszerű húzódás. Olyankor, amikor a hadiszükségletektől eltekintve, mindenütt és minden cikkben csökkent a kereslet, a termelés és fogyasztás, amikor a be- és kivitel teljesen pang, amikor a hitelforgalom a külföld legnagyobb részével szünetel, a tőzsdék zárva vannak, az új üzletkötésekre sehol se lehet gondolni, egy szótval: a világválság alatt a kevésbé jó mérlegek se meglepetéseknek, se pedig szépséghibáknak nem mondhatók. Másként el sem képzelhető ez, annál kevésbé, mivel a mérlegkészítésnél a jövő minden eshetőségével és következményeivel is kell gondolni.

Rendületlenül bizunk fegyvereink győzelmében, azonban azt senkise tudhatja, hogy a háború vége mikor fog bekövetkezni és ha ezt elértük, a mérlegkészítésre akkor jobb idők fognak-e beállni. Ebből következőleg az osztalékok kétségtelenül kisebbek lesznek az előző évekénél, hogy mennyivel, azt természetesen minden intézet saját helyzete és fölfogása szerint fogja megállapítani.

Aztól, hogy a háborús események hatása a mérlegekben megnyilatkozzék, semminő mesterséges intézkedés nem óvhat meg. Az a kivétel, a melyre a törvényhozás felhatalmazása módot ad, nézetünk szerint csak szigorúan meghatározott esetekre vonatkozhatik. A mérlegkészítés kötelezettségét nevezetesen csak oly területekre nézve szükséges időlegesen felfüggeszteni, a melyeket ellenség tart megszállva, vagy ahol az ellenség útja nagyobb pusztításokat okozott. Indokolja így esetekben a kivételes intézkedést az, hogy ezen helyeken a mérlegkészítés részben technikailag is lehetetlen és mert a pénzintézetek itt tényleg nem tudhatják, hogy a fedezetül szolgált és elpusztított, vagy megrongált ingatlanok tulajdonosai milyen kárpótlásban fognak részesülni. Ezen intézetek kedvéért azonban nem kell oly állami intézkedéseket provokálni, a melyek a többiekre nézve is hátránnyal járhatnának. Ha ennyire terjedne a felső beavatkozás, ez azt a látszatot viselné, mintha az egészségeseket is a betegek módjára akarnák kezelni. A gyöngékről gondoskodni kell, a nélkül azonban, hogy az egészséges szervezetek funkcióját megszibasztják. A mérlegkészítés felfüggesztése olyan intézkedés volna, a melynél nem a kezdet néhez, hanem a vég: nem az életbeléptetés, hanem a megszüntetés. Nem lenne nagyobb baj annál, mintha abban a pillanatban, amikor az egész gazdasági életünk új lendületnek indul, tehát a legkritikusabb időben, — kellene egyszerre elszámolnunk a háborús korszak minden áldozatát és kárát. Ez többet árthatna, mint a mennyi veszteséget a háború a mérlegben a legrosszabb eshetőségek között is okozhat.

A mérlegkészítést illetőleg szót kell ejtenünk még azon kisebb intézetekről, a melyek megfelelő tartalékalapok felett nem rendelkeznek. Méltánylandónak mutatkozik ezeknél az

a szempont, hogy e rendkívüli év által okozott veszteség több évre felosztva irassék le és ez által a folyó év után mérsékelt osztalék kifizetése náluk szintén lehetővé tétessék.

A fentiekből önként következik az is, hogy a rendes közgyűlések az alapszabályszerű időben tartandók meg, mert ha a mérlegkészítés kötelező, nem lehet ok arra, hogy a közgyűlések megtartását elhalasszák. A mi pedig az osztalék kifizetésének időpontját illeti, ennek megállapítása a közgyűlés szuverén joga. Kimondhatja, hogy az osztalékokat azonnal, vagy egy későbbi időpontban fizessék, a szerint, a mint azt az illető vállalat körülményei kívánatosnak teszik, szükség esetén kimondhatja a közgyűlés, hogy az osztalék kifizetése csak a moratórium letelte után történik.

Mindezek alapján a következő eljárást tartom követendőnek:

1. A nyilvános számadásra kötelezett vállalatok a mérlegkészítés kötelezettsége alól az 1914. üzleti évre nézve ne mentessenek föl és ez alól csak az oly területeken működő pénzintézetek és vállalatok legyenek kivéve, a melyeket ellenség tart megszállva, vagy a hol az ellenséges megszállás jelentős anyagi károkat okozott.

2. Mondaná ki a pénzügyminiszter, hogy a beállott, vagy várható veszteségek, még az esetben is, ha az alapszabályok másként intézkednek, a tartalékalapokból legyenek leirandók, mint a melyeknek ez a rendeltetése és jogi természete és hogy ezen eljárás mellett a mutatkozó könyvszerinti nyereségből megfelelő osztalék kifizethető legyen.

3. Utasítaná a pénzügyminiszter az adókövető hatóságokat, hogy a nyilvános számadásra kötelezett vállalatok azon összegeket, amelyeket az üzletvitellel összefüggő, mindenféle veszteségek leírására és fedezésére a tartalékalapból igénybe vettek, a megadóztatás alá eső évi nyers jövedelemből levonhassák. Ha a tartalékokból leírt veszteség nagyobb lenne, mint amennyi az évi nyers jövedelemből leirható, a többlet a következő év adókövetésénél vételessék hasonló módon tekintetbe.

4. Oly pénzintézeteknek, vagy vállalatoknak, amelyek a beállott, vagy előrelátható veszteségeket tartalékalapjukból fedezni nem tudják, rendeleti uton engedtessek meg, hogy a veszteségeket legfeljebb öt év alatt irhassák le, s ezen idő alatt mérsékelt, a részvénytőkének legfeljebb öt százalékáig terjedhető osztalékokat fizethessenek.

5. A tőzsdén jegyzett értékpapírokra nézve, a tőzsdetanács a tőzsdei kormánybiztosok bevonásával állapítsa meg a legmagasabb árfolyamhatárt, amely mellett az értékpapírok a mérlegbe fölvehetők és amely árfolyamok kellő időben hivatalos jegyzékben közzéteendők.

Megszökött szerb érzelmi tanítók. A karlócai érsekség konzisztórium a két körözlevélet bocsátott ki. Az egyikben felszólítja Grujic Daro és Kovacevic Milova és Maro tanítókat, akiknek tartózkodási helye jelenleg ismeretlen, jelentkezzenek legkésőbb 90 napon belül, hogy az ellenük folyamatba levő fegyelmi eljárást lefolytatni lehessen. Ha nem jelentkeznek, az eljárást távollétükben is lefolytatják. Hasonló felhívás ment Grujic Milos zimonyi tanítóhoz, valamint Belegsanin Jevrem, Kripokucin Miklós, Cobio Dusan és a helyeikről eltávozott lelkészek egész sorát közzéteszik, akiknek tartózkodási helye mind ismeretlen. Ezek mind a Szerémsármegyébe betört szerbekkel együtt hagyták el otthonukat, amikor azok hazatáraztak és azóta is bizonyára jó kémiszolgálatokat tettek a szerb hadseregnek, mely csak jól szervezett kémkedéssel érhetett el az utóbbi napokban eredményeket.

Német hadihajók bombázták az angol partokat.

(Ágyutüzben három angol város. — A megrémült Anglia. — Támadás Hartlepool, Whitby, Scarborough ellen.)

Távirati tudósítás.

Arad, december 17.

A világháború egyik legnagyobb és legjobban meglepő eseményét hozta hírül a mai nap. Tegnap késő éjjel jelentette a táviró, hogy a német nyílttengeri flotta december tizenhatodikán reggel támadást intézett Anglia keleti partja ellen és a partvidék két megerősített pontját ágyutüzzel elárasztotta és össze-

rombolta. A német nyílt-tengeri flotta — nyilván nagyobb csatahajóival — megjelent az angol vizeken és a hajóágyuk gránátjai végigseparték azokat a partokat, amelyeket hónapok óta őriz az angol flotta dreadnought-tal, aknavézettel. Azon a foszladozó illúzió, hogy Anglia megtámadhatatlan, jól védett, újabb repedést jelent a sikeres német flottatámadás.

Hartlepool, Whitby, Scarborough bombázása.

BERLIN. (Hivatalos.) Nyílt tengeri haderőink egyes részei támadást intéztek Angolország keleti partvidéke ellen és ágyutüz alá vették Hartlepool, Scarborough megerősített partvédő pozíciókat. Angolok jelentik, hogy Hartlepoolnál husznál többen életüket veszítették, sokan megsebesültek. Bombázás kárt okozott. A gáztelep lángokban áll. Több templom megrongálódott. Whitbyben elpusztult a történelmi nevezetességű apátság egy része. A lakosság az ország belsejébe menekült. POHL, a tengerészeti vezérkar főnöke. (Sajtóosztály.)

Angol jelentések a támadásról.

London, december 17. Az admirális közli: Fontos német flottamozdulat történt tegnap reggel északi tengeren: Scarborought és Hartlepoolt lövöldözték. Flottáink különböző pontokon harcokba bocsátkoztak. Akciót folytatják.

London. A Reuter ügynökség jelenti: Scarborough lövetése ködös időben kezdődött. Sok asszony és gyermek hiányos öltözetben futott ki az utcára. Hír szerint ötven lövés történt.

Newcastleből jelentik: Általános a vélemény, hogy három német cirkáló bombázta Hartlepoolt. Alig kezdték meg tüzelést, amikor négy angol torpedóuzó támadta meg a német hajókat. Whitbyből jelentik, hogy két cirkáló erősen bombázta helységet és a jelző állomást, valamint több házat elpusztított. Történelmi nevezetességű apátság nagyon megrongálódott. Egy embert megöltek. Cirkálók később északnyugati irányban távoztak. (Sajtóosztály.)

London, december 17. Scarborough lövetéséről még a következő részleteket jelentik Hullból: A scarboroughi hatóságok a kora reggeli órákban értesítést kaptak arról, hogy a partvidék ellen támadás készül. A védelmet gondosan előkészítették. A tüzérség és a gyalogság helyén volt.

Menekülés a német cirkálók elől.

Amsterdam, december 17. A német flotta tegnapi támadásáról Londonból még a következő részleteket jelentik:

Tegnap reggel nyolc és kilenc óra között jelentek meg a német cirkálók Scarborough és Hartlepool előtt. Sűrű köd volt és az angol őrhajók már csak akkor vették észra a német flottát, mikor az közel volt Hartlepoolhoz.

Nyugat felől tűntek föl a német hajók és közülük a kisebbek rögtön bombázni kezdtek Scarborought és Whitby-t. Scarborough parancsnokát reggel 8 órakor értesítették az ellenséges flotta támadásáról, mire az angol tüzérség és a gyalogság Scarboroughban elfoglalta a védelmi állásokat. Az asszonyok és gyermekek rémületen rohantak az utcára. A hatóság segítségével vitték az asszonynepet gyerekektől együtt Scarborough állomására, ahonnan vonatok sűrű egymásutánban indultak az ország belseje felé.

Körülbelül ötven gránát esapott le Hartlepoolban és ugyanannyi Scarboroughban. A bombázás alig tartott tovább félóránál és közben az angol flottát is több helyen megtámadta egy-egy német cirkáló. Az ágyuzás nagyon messzire hallatszott. A környék községeinek népe is elmenekült.

Kilenc óra tájban végre a német cirkálók egyre távolabbról lövöldöztek és északi-keleti irányban eltűntek, de négy angol torpedónaszád nyomukban van.

A német főváros öröme.

Berlin, december 17. Itt nagy meglepetést és örömet keltett a német flotta váratlan feltűnése Anglia keleti partvidékén. Hajóinknak ezt a fényes támadását annál többre kell értékelni, mert csak nemrég is azt jelentették Londonból, hogy Anglia partjait az északi tengeren jól őrzik. A német támadás az angol partok mentén száz kilométeres hosszúságban történt. A támadás déli pontja Scarborough, északi határa pedig Westhartlepool. E két város közé esik Whitby tengeri fürdő.

Tengeri csata a svéd szigetekenél.

STOCKHOLM, december 17. A Dagens Nyheter közli, hogy közvetlenül a délkeleti svéd szigetvilág közelében tengeri csata volt. Clantól délre is

Hol van az angol flotta?

Hamburg, december 17. Anglia partvédő flottája ezidő szerint teljes a a német raidot sammiképen sem minősítheti alkalomszerű sikernek. Még arra sem hivatkozhatik az angol, hogy a szigetbirodalom más partvidékén csoportosította flottáját, mert csak tegnap érkezett ide Rotterdamból jelentés, hogy az angolok harmadizban is megkísérelték a tenger felől megtámadni Zeebrügget és a belga partvidékek több kikötő városát, még pedig a német partvédő ágyuk nagy hordképességére való tekintettel — dreadnoughtokkal.

Az angol flottának nagyrésze tehát, úgy a védelmi, mint a támadó flotta kontinentalis vizeken operál — a jelentősebb hajók kö-

hallották az ágyuk dörgését. A csata körülbelül 10—12 percen át tartott. Egyik ágyulövés a másik után következett.

A bombázott angol partvidék.

As angol tengerpartnak az a szakasza, amelyet a német hadihajók bombáztak az 54 és 55 szélességi fokok között, tehát körülbelül Schleswig-Holstein magasságában. A Wilhelmshavenből kiinduló német hajóknak az északi tengert teljes szélességében — mintegy 5—600 kilométeren — át kellett hajóznuk, hogy az angol partokat elérjék. A bombázás Hartlepooltól Scarborough-ig, tehát mintegy 80—90 kilométer hosszú partvonalon történt. Ezen a partvonalon a három bombázott városon kívül még egy nagyobb angol város van: Middlesbrough, azonban ez annyira mélyen benn fekszik a Tees öbölben, hogy a német hadihajók nem kockáztatták meg felkeresését. A három bombázott angol város közül különösen Hartlepool fontos kikötőhely. Ugy Hartlepool, mint Scarborough parti füregekkel, védőművekkel, messzehordó ágyukkal fűszerrel megerősített pontjai az Északi tenger angol partjának.

Hartlepool, Durham grófság nagyobb kikötővárosa. a Tees folyó torkolatánál attól északra fe. ik 27 kilométernyire Durhamtól. A város egy sziklás hegyfokon fekszik és laguna választja el West-Hartlepool külvárosától. Lakossága megközelíti a százezer főt. Hatalmas dockok, kikötőmedencék, hajógyárak vannak kikötőjében, amely egyike az Északi tenger partján levő legfontosabb angol kikötőknek. Hartlepoolból béke idején az Északi és Balti tenger felé nagy kereskedelmi hajózás indul ki, úgy, hogy az évi hajóforgalom közel négy millió tonna. Különösen szén és pamut-cikkeket szállítanak el a hartlepooli kikötőből.

Scarborough York grófság North-Riding nevű kerületében fekvő város. Körülbelül 65.000 lakója van. Festői helyen, a North-Sando és South-Sands nevű öblöket elválasztó hegyfokon épült. Egészen a város közepéig ér egy óriási hogyszakadék, a Ramsdale, amelynek a lakott városban levő szakaszát beboltozták. A Ramsdale mellett hatalmas és gyönyörű park terül el. Itt vannak a nagy fürdőszállók — mintán Scarborough egyike az Északi tengerpart népszerű és divatos angol tengeri fürdőinek. Pompás villasor, hatalmas tengeri akvárium van ugyancsak a Ramsdale mentén. Scarborough kikötőjéből csak parti hajózás indul ki. Az é-városban több ódon, műtörténelmi becsű épület van.

Whitby nagyjából a fele útján fekszik a Hartlepool és Scarborough utak, ugyancsak a York grófságban és North-Riding kerületben. A városka, amelynek talán 30.000 lakója van az Esk torkolatánál terül el és két részre oszlik: a régi Whitbyre, amelynek szűk kanyargó utcáiban ódon angol hála és hajóházak vannak. A lakosság nagy része még ma is halászsáttal foglalkozik. A régi Whitbyben van a híres apátság, amelynek épületei részben a hetedik és nyolcadik századból maradtak fenn. Néhány évtized óta Whitby is látogatott tengeri fürdőhely lett és az új városrész, a West-Cliff már modern villákkal, szállodákkal pompázik, van színháza és szép parkja is.

zül csak az a hat nagy páncélos — közülük két dreadnought — van távol, a mely négy héttel ezelőtt hagyta el Southampton kikötőjét s a mely a Falkland szigetek körüli ütközetet vívta meg: — A Dardanellák körül operáló angol flotta a teljesen különálló Földközi hajórajból való s az anyaország partvédelmének már előzetesen sem esett számításba.

Németország tehát gyöngítetlen a flottáerejének teljes birtokában levő Anglia ellen intézett közvetlen támadást, még pedig abban a veszélyeztetettnék jelzett part-zónában, amely épen december hó 15-ikétől kezdődően fokozottabb biztonsági és védelmi intézkedések alá esik — igaz, hogy az angolok legfeljebb Hal-

magasságig váltak a német támadást; a három ostromlott pont pedig Hulltól északra van, azonban a partvidék e részét is aknaövel vette körül az angol, sőt már a háború tartama alatt új erődítésekkel biztosította Hartlepool kikötőjét.

Mind Ezeket egybevetve, a német támadás Anglia szégyenletes morális vereségét, presztízsének összeomlását jelenti, amely bőségesen felér azzal a veszteséggel, ami Németországot a Falkland-szigetknél érte. Hogy a morális vereség okozásán felül a német flotta támadásának mekkora hadászati jelentősége is van, azt most még megállapítani nem lehet. De még abban az esetben is, ha csupán demonstratív jellege volt is a támadásnak, sőt még ha Angliának sikerülne is a támadást ha-

másodszor eddigre flottaival visszaverni, kettős következménye mindenesetre lesz, taktikai nézőpontból is.

Elsősorban is Angliának sürgősen haza kell szállítania a nyugati harctérről territoriális seregét, mert a német invázió most már közeli eshetőséggé vált, másodsorban pedig — az erkölcsi vereség csökkentésére — ellentámadással kell felelnie. A német partvidékeket hatásosan azonban csak valamelyik semleges állam vizein keresztül támadhatja meg, sőt Antwerpen elé is csak a Scheldén át, Hollandia legázolásával juthat. Vagy eltűri tehát Anglia a morális megszegyenítést, vagy újabb bizonyodalmakat idéz elő, mindkét eset igen kedvező, fényes eredménye és következménye a német flotta támadásának.

A németek stratégiai fölénye.

(Rennenkamp sikertelen sakkhuzása. — Sokat változtatott orosz haditervek.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, december 17.

Moraht őrnagy a jelenlegi helyzetet a Berliner Tageblatt hasábjain a következőképp kommentálja:

A miagazai orosz visszavonulás 20-25 kilométernyire Lodztól nem állította meg a német offenzívát, ami a legszebb bizonyítéka csapataink erejének s hadvezetőségünk tervszerű előretörésének. Jelenleg a német keleti hadvezetőség tervei keletkezése történelméből csak kis töredékeket ismerünk, de amit tudunk, abból ismételtén arra a meggyőződésre jutunk, hogy stratégiai fölényünk csapataink erejét megháromszorozta.

Óvakodnunk kell azonban attól, hogy az orosz vezetést határozatlannak, tétovázónak, vagy teljesen tehetségtelennek tartjuk. Mindenestre odaát követtek el a hadjárat folyamán olyan hibákat, amelyek Moltke szerint alig helyrehozhatók. De hol nem történnek hibák, különösen ami az ellenfél lebecsülését illeti? Még nem volt háború ilyen méretű, mint a mai s valamennyi harc nagy aránya érihetővé teszi az esetleges számításbeli hibákat.

Már előbb is rámutattam az orosz operációs terv gyakori megváltoztatására. Valami változtatást elhatározni magában még nem hiba s mindég okosabb, mint valami tévedés, hiba mellett makacsul kitartani. De az orosz haditerv gyakori modifikációja a tervek alkalmatlanságából ered. Néhány szerencsétlen tábornok megrendszabályozása külső jele ennek. A hadvezérek surlódása annál nagyobb jelentőségű, mennél nagyobb valamely sereg. Ha az eddigi orosz hadjáratokban befolyásolták a szellemi apparátus tökéletlenségei a harcok sikereit, úgy most sokkal inkább áll, hogy az orosz hadvezetőséget erején felül terheli a milliós hadsereg. Amire vállalkoznak, abban nem érvényesül tulsúlyuk. A nyomást legtöbbször későn alkalmazták, a döntésnél erejüket vesztették. Erőelosztásuk abban akar kéjelegni, hogy mindenütt tulsúlyban legyenek. Eleinte emiatt szétforgácsoltak s emiatt szükséges volt a seregeket újból összegyűjteni. A hibák mellett azonban találkoznak eredménnyel kecségető gondolatokkal is. Rennenkamp ötlete, hogy Liponál és Mławánál november 15-én megvert seregét meneteléssel, majd vasuton való szállítással Varsón keresztül a Lovicz-Lodz vonalra vitte, valódi hadvezér ideája volt. Ha a kivitelben akadályokba is ütközött, ennek a csapatok alkalmatlansága volt az oka, vagy az orosz vasutak megbizhatatlansága. Rennenkamp semmiestre sem saját bűnéért bűnhődött.

A vezetés egyöntetűsége nem juthat jobban érvényesülésre, mint az osztrák-magyar csapatok győzelmes offenzívájánál Czenstochau—Krakó—Kárpátok közt. Az orosz jobbszárny fellet aratott limanowai győzelemnek, a lemberg—neu-sandeci vasutvonal ellen intézett eredményes előtörésnek s az ezeket követő üldözésnek nagy a stratégiai jelentősége. A még Déllengyelországban levő erők nemcsak — ami szövetségesünk feladata volt — le vannak kötve, hanem ha visszavonulási utjukon tovább maradnak, fenyegetve is.

Ha az orosz veszteséget, amely napról napra növekszik, különösen foglyok tekintetében, szintén számításba vesszük, akkor már még sem kell feltétlenül hinnünk a „rendezett visszavonulásban.”

Aradi tiszt levele Hindenburg táborából.

(A székeleyek orosz ágyuk ellen. — Magyar bakák kaukázusiakat fognak el.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, december 17.

Alkalmunk volt már olyan levelet közölni, amelyet Hindenburg seregében harcoló katonatiszt juttatott el az Aradi Közlöny szerkesztőségének. Most folytatását kaptuk az érdekes eseményeket tudató barátunk írásának, amelyet a következőkben hozunk nyilvánosságra:

— November utolsó hetében történt — a pontos dátumot csak nagy ritkán tudja az ember eme rettenetes csaták zajában, — amikor az oroszok kétségbeesett erőfeszítéssel akartak Hindenburg apánk ölelő karjaiból szabadulni, hogy a magam szemével láttam, miként fogadják el magukat az oroszok. Azt a parancsot kaptam, hogy egy kisebb csapattal támogassam azt a tűzerőteget, amelynek az a sulyos, de dicsőséges parancsa volt, hogy gyalogságunk támadását érlelje meg. A gyalogság, amelyben német és székeley ezredek voltak, elég közelre dolgozta magát az ellenséghez, de már napok óta sehogysem sikerült előbbre jutni. Az ütegnél csupa friss, egészséges német fiú volt, akik Németországból csak néhány napja érkeztek a csataterre. Őket jelölték ki, mert hát a többi ütegek lovai a rossz utak miatt épen eleget szenvedtek, hónapok óta harcban és tűzben állván. Mi az ágyuk fedezékeül szolgáltunk, mert az üteget egy teljesen külön álló és a tűzérési front legszeisebb jobb szárnyát alkotó terepen, W. mellett egy parkban helyezték el. Itt készítették az ágyú állásokat egy virágos domb telején, amelyről nagyszerű kilátás nyílt az előttünk elhúzódó magaslatokra. Négy száz lépésnyire lehettek előttünk saját katonáink, drótsövénynyel megörösített lövészárkukban és ettől ezer lépésre ista be magát az ellenség.

Nem sokáig kellett várnunk az oroszok támadására. Már kora reggel hallottuk az ismerős golyó-fütttyöt és a kopogást, amikor a mögöttünk fekvő házikó falához ütődtek a lövegek, vagy pedig üvegcsörömpölést, amikor az ablakokat zúzták be. Körülbelül dél tájban kaptuk az első ágyú tüzet és el kell ismerni az orosz tűzérési érti a dolgát. Egyszerre nyolc srappellt lőttek ki, amelyek pontosan, a mi állásaink felett ekszplodáltak. Azonban a mi tüzeink is kitűnően dolgoztak, mert rövidesen elhallgattattak néhány orosz ágyút és nemsokára megszűnt az oroszok tüzelése. Mint később értesültem, a székeley gyalogság rohammal vette el azt az üteget, amely legkellemetlenebb volt nekünk.

— A mi lövészárkaink is kezdtek meglevenedni. Nagy fronton nyomultak elő a székeleyek és a németek. Az oroszok meg sem várták, hogy közelebb érjen hozzájuk a roham, vad futásban menekültek. Nagyszerű kép bontakozott ki egy velünk szemben fekvő domboldalon, amelyet a mi állásunkból jól láthattunk. A mi gyalogságunk előről és jobb oldalról rohant az orosz lövészárkok felé. Keresztűzbe került az ellenség és messzelátómmal egész tisztán észrevettem, amikor az orosz parancsnok elővett a zsebéből egy valamikor talán fehér zsebkendőt és szüntelenül integetett, míg a katonái — letettek ezen a helyen, vagy négy százán — egyszerűen eldobták a fegyvereiket. Ami azonban ezután következett, az már szinpadra való komikum volt. Ugy is éreztük magunkat, mintha egy színházi páholyból néztünk volna végig egy bohózatot. Volt is nevetés és hurrázás nálunk olyan, hogy képviselőválasztáskor sincs külön. Mikor a mi bakáink bekerítették a magukat megadó oroszokat, láttuk, hogy hátul, tartalékban fekvő orosz katonák futásnak erednek. De nem visszafelé inaltak, hanem ahogy csak a lábuk bírta, előre törtek, direkt a mi katonáink karjaiba, a fogságba. Igyekeztek, hogy el ne késsenek, le ne maradjanak.

Mikor együtt volt az egész trupp, előttünk vonultatták el őket és az oroszok a sapkájukat lenggették felénk. Az arcukról öröm sugárzott, amely őszintén elárulta, hogy nagyon boldogoknak érzik magukat. Érdeklődtem és megtudtam, hogy ez a csapat kaukázusi ezredből való volt, tehát nem a legrosszabb fajta. Képzhetők, milyen a többi. Nem akarom ostobán lenézni az ellenséget, nem is szabad lekicsinyelni őket, mert az orosz is kitűnő katona, nagyon jó a municiójuk. A tűzértisztektől hallottam, hogy az nap körülbelül 200-220 srappellt kaptunk és egyetlen egy kivételével valamennyi ekszplodált.

Naptárhirdetők

szíves figyelmébe.

Az Aradi Közlöny kiadóhivatala az előbbi évekhez hasonlóan az idén is díszesen illusztrált naptárt ad ki. Arra kérjük t. hirdetőinket, hogy feladni szándékolt hirdetésüket — annak megfelelő helyen való elhelyezése érdekében — ideje korán hozzánk juttatni szíveskedjenek.

Döntő orosz vereség Északlengyelországban.

(A német haditerv teljes sikere. — Aggodalmas az oroszok helyzete. — Mindenhol üldözik a németek az ellenséget. — Visszavonulás Galiciából.)

Távirati tudósítás.

Budapest—Bécs—Berlin, december 17.

Berlin, december 17. A nagy főhadiszállás jelenti:

Kelet- és Nyugat-Poroszország határáról nincs jelenteni való.

Sziléziai Posen ellen bejelentett orosz támadás teljesen összeomlott.

Ellenséges hadseregeket egész Lengyelországban szivós, elkeseredett arcvonalharcok után, visszavonulásra kényszerítettük. Ellenséget mindenütt üldözzük. Tegnap és tegnapelőtt észak-lengyelországi harcokban nyugat-poroszországi és hesseni ezredek vitézsége hozta meg a döntést. A döntés gyümölcsei ezidő szerint még át nem tekinthetők.

Legtöbb hadvezetőség. (Sajtóosztály.)

Általános az orosz visszavonulás.

Budapest, december 17. (Hivatalos.) Utolsó hírek semmi kétséget sem hagynak többé aziránt, hogy az orosz főerő ellentállása megtört. Déli szárnyon limanovai több napi csatában, északon szövetségeseink által Lodznál és immár a Bzura mentén is teljesen megvert ellenség, melyet a Kárpátokon át történt előnyomulásunk délről fenyeget, megkezdte az általános visszavonulást. Ezt a Kárpátok elővidékén makacsul küzdve, fedezni igyekeznek. Itt csapataink Krosno-Zaklicyn-vonal felől makacsul támadnak. Az arcvonal többi részén az üldözés folyamatban van. Höfer vezérőrnagy, a vezérkar főnökének helyettese. (Sajtóosztály.)

Angol aggodalmak az oroszok kritikus helyzete miatt.

Berlin, december 17. Rotterdamból jelentik: Az ideérkező angol táviratok arról tanuszkodnak, hogy Londonban nagy az aggodás a lengyelországi harcok kimenetelére miatt. Feltűnő, hogy az orosz hivatalos vezérkari jelentések sem tartalmaznak most már optimisztikus közléseket, hanem megelégednek azzal, hogy teljesen tartalmatlan híreket adnak a harc egyes kisebb epizódjairól. Ennek a tartózkodásnak több oka van. Elsősorban az, hogy az orosz vezérkar teljesen hamis képet alkotott magának a német hadsereg terveiről. Feltételezte ugyanis, hogy Lodz bevétel után a németek legközelebbi célja Petrikau lesz és már számítottak is arra, hogy a várost fel kell adniok.

A Daily Mail legutóbbi jelentései azonban arra engednek következtetni, hogy a németek Petrikau elleni előnyomulása csupán látszólagos manőver volt, hogy elterelje az oroszok figyelmét arról a tulajdonképeni tervről, amely délről Radom és Ivangorodon át, Varsó irányában kívánt az orosz hadállások ellen erős támadást intézni. Ez az újabb német offenzíva terv — írja az angol lap — hallatlanul vakmerő és ugylátszik roppant nagy energiával fogják a németek keresztülvinni, mert máris jelentések érkeznek a Konszk környéki harcokról, tehát olyan vidékről, amelyről az oroszok azt hitték, hogy ment az ellenséges csapatoktól. Ezt az új támadást a németek Tomasov elleni hirtelen előrenyomulással támogatják. A Tomasov és Konszk közötti orosz csapatok a bekerítés határozott veszélyének vannak kitéve. Visszavonulásuk azonban Radom feladásának szükségességét vonná maga után. A Pilica folyó több helyen betagott, amely körülmény a németek hadműveleteit nagyban előmozdítja. Az orosz jelentések tartózkodását azzal is magyarázzák Londonban, hogy a parancsnoki tisztségekben gyökeres változások állottak be.

Londonban a lapok egyébként felhagytak a blöff rendszerrel, mert a lengyelországi harcoknak az egész háború kimenetelére való befolyásánál fogva, nem lehet a publikumot tovább hazug győzelmi hírekkel áztatni. Az angol ka-

tonai szakértők általában pesszimistikusan nyilatkoznak az oroszok helyzetéről. Többen kijelentik, hogy a németek Radom elleni sikeres támadása, annyira kifeszítette a harcvonalat, hogy az még abban az esetben is kettészakadna, ha a német támadásban szünet állana be és tulajdonképeni célját, Varsót nem érné el. A Daily News azt tanácsolja az oroszoknak, hogy gyorsan térjenek vissza a lövészárkok rendszeréhez, mert a kőkeményre fagyott föld, a hadviselésnek ezt a módját teljesen lehetetlenné fogja tenni, ami az oroszok számára annál inkább is kedvezőtlen volna, mert a rossz vasuti összeköttetés miatt, a csapat elhelyezkedés nagy nehézségekbe ütközik. Általában az a vélemény, hogy az oroszok helyzete rendkívül kritikus és hogy a döntés nemsokára meg fog történni.

Félmillió embert vesztek az oroszok.

BERLIN. Az oroszok vesztesége halottakban és foglyokban (sebesültek nélkül) szövetséges csapataink november elején kezdett átcsoportosítása óta a németekkel szemben százhatszáz ezer emberre becsülhető. Az átcsoportosítás előtt százötvenszáz embert vesztek az oroszok. A monarchia csapataival szemben Galiciában, Bukovinában, a Kárpátokban és Przemyślnél kétszáz ezer főnyi a veszteségük, összesen legalább félmillió embert vesztek legutóbb.

Nikolajevics Miklós diktátora az orosz seregeknek.

Berlin, december 17. Kopenhágából jelentik: Orosz lapok különböző, mindenesetre nagyon óvatos célzásai-ból itt arra következtetnek, hogy az orosz hadvezetőségben az utolsó hetekben komoly ellentétek merültek fel. Ezek előjele Rennenkamp tábornoknak és több parancsnoknak az eltávolítása volt. Nikolajevics Miklós nagyherceg ezidő szerint diktátori uralmat

folytat és az a mód, ahogyan a legmagasabb rangú katonatiszteket is kezeli, nagy elégedetlenséget okozott a hadseregben. Ipen ezért nincsen kizárva, hogy rövidesen újabb változások fognak történni az orosz hadvezetőségben. A Russija című lap azt írja, hogy valósággal csodálatraméltó, hogy a nagyherceg a felelősségnek minő nagy mértékét és súlyát veszi magára. Magyarán szólva az annyit jelent, hogy a nagyherceg most már teljesen egyedül, tanácsadók meghallgatása nélkül irányítja az operációkat és miután az orosz előnyomulás nem sikerül úgy, amint azt előre gondolták, bizonyos elidegenedés támadt a cár és a nagyherceg között. Ez volt az oka annak, hogy a cár annakidején hirtelen megszakította harcéri tartózkodását és szinte meglepetésszerűen utazott vissza Szentpétervárra.

Bukarest, december 17. Megbízható forrásból jelentik, hogy Rennenkamp és társai mellé újból nyolc orosz tábornok került fogdába, akiket a lodzi vereség miatt szintén haditörvényszék elé fognak állítani.

Menekülés Varsóból.

Milano. A Secolo haditudósítója jelenti: Varsóból naponta százával szállítják el a sebesülteket és a lakosság is tömegesen menekül. Varsóban több mint tizenötezer nyomorgó család küzd az éhínséggel. A műkinceseket is elszállították a lengyel fővárosból Pétervárra.

Visszavonulnak az oroszok Nyugat-Galiciából.

Kopenhága, december 17. A Politiken pétervári táviratot közöl, a mely sze írt az orosz főváros lapjainak a cenzura megengedte, hogy a harctéren az utolsó napokban történt eseményekről a következőket jelenthessék:

— Az orosz hadvezetőség elrendelte, hogy egyes seregrészek a Kárpátokból, Nyugat Galiciából és Dél-Lengyelországból visszafelé összpontosítsák erejüket. Varsóban tömeges letartóztatások voltak.

Stockholm, december 17. A Stockholms Dagblad katonai munkatársa írja: Lengyelországban a harcér legérdekesebb részéről, mely Észak-Lengyelországban a Visztulától délre terjed el, csak az a hír, hogy a németek hadműveletei jól fejlődnek. Berlinben keleti oldalról úgy látszik, hogy a lodzi véres harcok után mindkét oldalról bizonyos fáradtság állt be. A német jelentések ezekről a harcokról megerősítik múltkori feltevésünket, hogy Lodz kiürítése az oroszok direkt veszteségei nélkül ment végbe. Azonban az előbbi napokban az oroszok veszteségei igen jelentékenyek voltak és kényszerítették őket a város feladására, azonban nem „az állások önkéntes megváltoztatása” folytán, a hogy ezt orosz oldalról állítják.

Orosz ügynökök gyilkoltatták meg a trónörökös.

Amsterdam. Az angol munkáslapban a Labour Leaderben egy orosz cikkíró beismeri, hogy Ferenc Ferdinánd trónörökös gyilkosai mögött orosz ügynökök álltak. Oroszország a háborút jól előkészítette és a mozgósításban Németországot megelőzte.

Nyolcezer letartóztatás.

Kopenhága. Pétervárról érkező jelentések szerint eddig nyolcezer politikai letartóztatás történt. Moszkvában letartóztatták az összes élelmiszeri tiszteket, mert nagy visszaélések nyomára jöttek rá.

Nyugatgalíciai sikereink jelentősége.

Bécs. A vezérkar egyik legutóbbi jelentése rendkívül örömdetes eseményeket adott tudtul a keleti harotérről. Az oroszokat Nyugat-Galiciában a legdélibb szárnyukon megvertük és visszavonulásra kényszerítettük. Krakótól keletre és délre napokon át tartott a harc, anélkül, hogy részletek jutottak volna tudomásunkra a küzdelemről. Csak a foglyul ejtett orosz katonák száma sejtette, hogy a harcok a legelőnyösebben folynak a szövetségesekre nézve. Ebben az akcióban ugyanis a német csapatok is résztvettek és vállalt-vállaltak véve lázdtak a sikerért.

Nyugat-Galiciában is mutatkozott az a rendkívül jellegzetes körülmény, amely a keleti harotéren az egész háború óta állandóan észlelhető, amide a szövetségesek sikereket érnek el az orosz túlerővel szemben. Ez a figyelemreméltó jelenség hadseregünk mozgékonyabb voltának, a vasúti hálózat jobb kihasználásának, az erők új és rendkívül gyors csoportosításának összehatásában keresendők. Az új csoportosítás rendkívül gyorsan történik, hogy azzal szemben az oroszok ninosenek abban a helyzetben, hogy helyes ellenintézkedéseket tehesse. Az oroszok ezáltal is hiába kísérelték meg balszárnyukat nyugat felé előretolni, támadásaik az osztrák-magyar fronton összeomlottak. Az oroszok azt remélték, hogy legkülsőbb balszárnyukkal a Kárpátokban találhatnak védelmet és ezáltal a bekerítés elől biztosítva lesznek. Azonban ez a reménység csalódásnak bizonyult.

Dacára a magas hegyeknek és az utószékkötések nehézségeinek, előrehaladásukat az osztrák-magyar csapatok fel tudták tartani. Több napos elkeseredett harcok között feltartóztatlanul haladtak csapataink észak felé és sikeresen visszavetették a velük szembeálló ellenséges erőket. Egyidejűleg a fronton álló osztrák-magyar erők is támadásba mentek át és meghódították a legkülsőbb ellenséges állásokat. A koncentrikus támadásokkal szemben az oroszok többé nem tarthatták magukat. A döntés Limanova vidékén történt. Ez a helység délkeletre fekszik Krakótól, északnyugatra a Dunajec folyótól és délre Bohniától. Egy korábbi jelentés szerint orosz foglyokat Bohniából Krakó felé szállítottak el. Ebből következik tehát, hogy csapataink Bohnia környékét is hatalmukba kerítették és csapataink mai állását a bohnia-limanovai vonalon kell keresni.

Rendkívül nagy befolyással volt az északi harcokra az, hogy a Kárpátokba betört oroszok legnagyobb részét sikerült visszavetni. Az osztrák-magyar csapatoktól megszállított Uj-Szandec, Grybow, Gorlice és Zmigrodz Galiciában fekszenek és Limanovától keletre egy magaságban fekszenek. A limanova-zmigrodi front hetvenöt kilométer hosszú. Ugy tűnik elő, mintha az oroszok ezen a vonalon már nem produkálhatnának keményebb ellentállást és Nyugat-Galiciát kénytelenek a közelben kitérteni.

Retlegnek Przemysltől az orosz csapatok.

Berlin, december 17. A Berliner Tagblatt haditudósítója jelenti az osztrák-magyar főhadiszállásról:

Przemysl első ostrománál szenvedett óriási veszteségeik arra birták az oroszokat, hogy most lemondják az általános ostromról. Az egyes előretolt és megerősített osztrák-magyar pozíciók ellen megkísérelt támadások mind gyászosan végződtek az ellenségre nézve. Az orosz csapatokban még most is élénk az emlékezés a szeptemberi borzalmas vereségekre és ezért az utóbbi napokban gyakran megtörtént, hogy megtagadták az engedelmességet, amikor Przemysl körül támadásra vezényelték

őket. A főhadiszállást csapatokat lefegyverezték és megvasalva vasuton Lembergbe szállították.

Elfogott orosz tisztek vallomása szerint a Przemyslt ostromló orosz hadsereg vezére, mint első alkalommal, most is Dimitrijev Radko tábornok, aki Rennenkamp bukása óta ismét Nikolajevics Miklós generalisszimusz kezébe jutott.

A Kuzmanek tábornok parancsnoksága alatt álló przemysli helyőrség mostanig viszszerverte az oroszok minden egyes részleges támadását. A tulajdonképeni várművek még mind teljesen érintetlenek. A Przemyslből a főhadiszállásra érkezett aviatikus tisztek jelentése szerint Przemyslben nagyon bizakodó a kedv.

Budapest. Egy magasrangú katonatiszt, aki most érkezett Budapestre a főhadiszállásról, a következőket mondotta el a Przemyslt védő magyar honvédek hősiességéről:

— A főhadiszállásra érkező jelentések, amelyeket a przemysli várparancsnokság repülőgépen juttat el a vezérkarhoz, állandóan és nyomtatékosan kiemelik azoknak a magyar honvédeknek páratlan és feltűnő hatatlan vitézségét, akik a przemysli védőcsapatok sorában küzdenek. Épp úgy, mint az első ostrom alkalmán a magyar honvédek, köztük sok népfőlkelő, nap-nap mellett kirohanásokat intéznek a nagyszerűen elkészített védőáncokból és annak ellenére, hogy a terep fedezetek alig nyújt, miután az erdők körös-körül le vannak döntve és a házak fölégetve, — mégis az ellenség közvetlen közelébe tudnak férkőzni és különösen éjjeli szuronyrohamaik keltenek pánikot az oroszok csapataiban. A magyar honvédek nagyszámu oroszot fogtak el és több magasabb tisztt is van a foglyul ejtett oroszok közt. A przemysli várparancsnok a hős honvédek ismételt napiparancsban dicsérte meg és sokat közülük kitüntetésre terjesztett fel.

Kopenhága, december 17. A Russkij Invalidban érdekes cikk jelent meg, a melyben a galíciai ütközetek egy szemtanúja azt írja többek között, hogy végzetes veszedelem volna az osztrák-magyar sereget kicsinyíteni. Véleménye szerint nagyon nehéz lesz Przemyslt meghódítani, rohamokkal és ostrommal célt érni egyáltalán lehetetlen, az egyetlen mód Przemysl meghódítására a hosszú ideig tartó bekerítés és ostrom. Krakó ellen az orosz hadak felvonulása nagy nehézségekkel jár. Az osztrák-magyar tüzéség kitűnő, legalább is olyan, mint az orosz. A cikkíró dicséri a magyar lovasság hősiességét és arra a végeredményre jut, hogy az oroszok nem fognak könnyen és hamarosan diadalt aratni.

Német tiszt a magyar fegyverbarátságról. A háború napjaiban lassan és nehezen mégis csak megszokják a németek is, az osztrákok is, hogy a közös hadsereget csakugyan közösen, osztrák-magyar-nak tekintésük és nevezésük. Hogy az önálló magyar nemzetet milyen más színben, milyen megkülönböztetéssel kezdik tekinteni, arról érdekesen számol be egy német tisztnek a Frankfurter Zeitungban most közölt levele.

— Ismételt volt alkalmam az utóbbi időben — írja a német tiszt — hogy Budapesten járjak és közvetlenül megismerhessem a magyar nép hősiesség felbuzdulásában annyira egységes megnyilatkozását. Előkelő és egyszerű körökben egyaránt lángoló bizalom a győzelemben, amelyért nem szűnülnek földáldozni vagyonukat és vérüket. Azt pedig már nálunk odahaza is tudják, hogy milyen nagyszerűen harcolnak a magyar ezredek, milyen hőstetteket visznek véghez a magyar honvédek. Nem ismerik azonban nálunk még kellőképpen, még a német sajtó egy részében sem, hogy milyen Magyarország helyzete a monarchiában és ezért mindig csak német-osztrák csapatokról, német-osztrák fegyverbarátságról tesznek em-

lítést. Ez pedig nem érdemelt háttérbe szorítása vitéz szövetségesünknek és akármennyire akaratlanul történik is, de bántóan hat, amint erről ismételt hallottam panaszokat Magyarországon. Ideje végre, hogy Németország és különösen a német sajtó megértse és átértse, hogy Magyarország teljesen egyenrangú fele a kettős monarchiának és hogy éppen ezért osztrák-magyar csapatokról kell beszélnünk és különösen ott kell ezt hangoztatnunk, ahol különösen végrehajtott német és osztrák-magyar akciókról van szó. Az a megfontolás, hogy hosszúnak találják az ilyen meghatározást, sehogyan sem állja meg a helyét. Mit jelent az a néhány betűvel több írás vagy nyomtatás, amikor arról van szó, hogy megadjuk a piros-fehér-zöld lobogó alatt harcoló fegyvertársunknak az őt jogosan megillető megbecsülést és elismerést. Kérem: tegyék közé soraimat.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Színházi műsor:

Péntek: Márkus Emma felléptével A vasgyáros.

Szombat: Kállai Jolán felléptével Nemtudomka.

Vasárnap: Kállai Jolán felléptével Tóleány.

* A színház hírei. Kállai Jolán holnap kezdli meg vendégfellépteit a Nemtudomka Műci színpadban. Ezt a szerepet még Aradon nem játszotta, a legnagyobb ambícióval készül ennek bemutatására. Vasárnap a Tóleányban és hétfőn a Varázskönyvben lép fel. — Napsugár kisasszony vasárnap délután. Az idei szezon kedves újdonsága kerül színre vasárnap délután. A főszerepeket Pataky, Rontay, Fülöp, Kiss Marietta, Győző, Járjay, Polgár, Kiss Miklós, Herold, Virág stb. — Karácsony előtti napon délután, a karácsonyi feladatok körül fél 4 órakor kerül színre Hamupipőke gyermek-operett.

* A 30 és feles mozsaraik munkában. (Uj műsor az Apollóban.) Amint a németek negyvenkettős kalibrájú ágyúit, úgy leplek meg az ellenséget a monarchia 30 és feles mozsarai. A fegyverkezés technikájának ezek az ágyúk a leghatalmasabb és legteljesebb alkotásai. A bevezetetlennek hitt be'ga erődetek, amelyeket páncélfalak védtek, porrá zúzták ezek a kolosszális ágyúk. S mindenütt, ahol a németek negyvenkettős diadalt arattak, ott voltak az osztrák-magyar 30 és feles mozsarak derék tűzereikkel együtt. A német hivatalos jelentések nem egyszer emlékeztetnek meg arról a fel-emelő haditényről, hogy az osztrák-magyar tüzéség a 30 és feles mozsarakkal nagy segítségére volt a német seregeknek. Ezekről a nagystíliú ágyúinkról nagyon érdekes mozifilvételek készültek, amelyeket az Apolló színház megszerzett a pénteki új műsoron bemutatja. A mozsarak szállítását, felszerelését s működését magunk előtt látjuk. A pénteki új műsornak különben minden egyes száma szenzációs számú megy. A harctéri felvételek dominálják különben ezt az új műsort.

* A prémvadász. (Amerikai vadászdráma az Urániában.) Ott, ahol Alaska mélyén az ezüstróka turja barlangjait és éhes farkasok farkában vonulnak a végtelen hómezőkön, él a szörmevadász Roland feleségével és gyermekével egy kicsiny kunyhóban. Veszélyes az ő foglalkozása és ember kell hozzá. Számtalan fáradsággal és veszéllyel kell a vadásznak megküzdeni, hogy azokat a ritka szörmeket, amelyeket oly forrón kívánnak és drágán fizetnek meg, zsákmányul ejtse. Nem egy emberélet sorsa függ egy bundához, amely valamelyik gazdag ur elkényeztetett testét takarja, mert lépten-nyomon leselkedik a veszély arra, akiben van merészség, hogy ilyen vadászatra keljen, de ha sikerül kimenekülni a veszélyekből és a vadászat eredményes és bő, akkor a vadász megcsinálta szerencsáját és a viszonyaihoz képest jómódú ember lesz belőle. Egy ilyen prémvadászának gyönyörű történetét mutatja be a mai sláger.

Német sikerek az Yser mentén.

— Tengerészászlóalj győzelmes támadása. — Atkélés a csatornán. — A francia kormányt féltik a német repülőgépektől. —

Beérkezett híradás.

Berlin, december 17.

Berlin, december 17. Nagy főhadiszállás jelenti: Nieuportnál franciák támadásait minden eredmény nélkül tolytatták.

Lille mellett La Bassée körül is támadásokat kíséreltek meg, melyeket azonban ellenségnek súlyos veszteségeket okozva, visszavertünk.

Franciáknak ama szándékát, hogy Soissonnál Aisne folyón hidat verjenek, tüzéségünk meggyújtotta.

Rheinstól keletre egy francia földerődményt szétromboltunk. Legtöbb hadvezetőség. (Sajtóosztály.)

Német tengerészek győzelmes harca.

Berlin. A Kreuzzeitung haditudósítója jelenti a nagy főhadiszállásról: December tizenegyedikén Nieuporttól északra Lombartzydenél egy francia hadosztály áttörést kísérelt meg, azonban tizenegy német tengerészászlóalj megelőzte ellentámadással a franciák támadását. Miután a futóhomokban a löfegyverek hasznavehetetlenek voltak, végül szurony támadás döntött és hat-ezer német tengerész megfutamatott szuronnal tizenötezer franciát. Nyolcszáz fogoly került a németek kezébe, a franciák ezenkívül sok halottat, sebesültet vesztek.

Az yperni gránátos.

Rotterdam. A Daily Chronicle haditudósítója írja: Ypernnél a németek hat óráig kétszáz ágyból gránátosból borzasztóan pusztítottak az ellenségben és azután rohammal visszavetették állásaikból az angolokat.

Rotterdam, december 17. A szövetséges sereg az utolsó átközetekben Ypern körül három nap alatt kerek 24.000 embert vezetett.

Stockholm, december 17. A Stockholms Dagblad katonai munkatársa írja: A nyugati harctérről úgy német, mint francia oldalról hivatalosan kisebb előnyomulások hosszú sorát jelentik, végig az egész fronton. Az yperni pályaudvar bombázása a németek részéről hozzájárult az entente-szövetségesek mozdulatainak megnehezítéséhez ezen a vidéken, melyért oly nehéz küzdelem folyik. Más változások a frontvonalon úgy az egyik, mint a másik küzdő fél részéről, alig fognak nagy változást előidézni a seregek állásában. Csak hogy mindenestre mindkét oldalról nagyobb tevékenységre mutatnak ezek az események. Az az angol híresztelés, hogy az entente-szövetségesek visszavették La Bassée-t, bizonyára korai volt, mivel a legutóbb megjelent francia kommuniké nem tesz róla említést.

Kopenhága. A Daily Mail közölte, hogy a németek támadásra készülnek Calais ellen. A legnagyobb kaliberű ágyúkkal bombázzák Nieuportot, amely több ponton kigyulladt. A Daily Mail haditudósítója a holland határról azt jelentette, hogy a németek általános támadását egyes seregrészek dél felől fogják támogatni, mivel körülbelül egy héttel ezelőtt sikerült nagy német csapatoknak Praysetől néhány kilométer távolságban átkelniük az Yser-csatornán.

Rheims és Soissons együttesen.

London, december 17. A Reuter-tügynökség jelenti Boulogne-ból: Az utolsó jelentések szerint Rheims és Soissons rémesen szenvednek az ellenséges tüztől és a repülőgépek támadásaitól. A soissons-i székesegyház állítólag teljesen tönkrement. Kedden német repülőgépek bombákat dobtak le Rheimsbe. Több ember meghalt.

Vád alá helyezik a belga kormányt.

Brüsszel. A belga parlament a kormányt vád alá fogja helyezni, mert elhamarkodottan pusztulásba sodorta az országot.

A sikertelen francia offenzíva kísérletek.

Stockholm, december 17. A Politiken katonai munkatársa írja:

— Kétségtelen, hogy a németek a nyugaton álló haderejük egy részét a keleti harctérre vitték. Franciaországban épen ezért sokan reménykedtek abban, hogy elérkezett az idő arra, hogy entente-seregek általános offenzívát kezdjenek a németek ellen.

— A francia katonai körökben azonban egészen más nézet uralkodik. A katonai körök ezt mondják:

— Hogy egy offenzíva eredményes legyen, ahhoz imponáló túlerő kell. A franciáknak azonban ez idő szerint távolról sincsen meg a számbeli fölényük. Azok a tartalékok, amelyeket megerősítésül a hadvonalba tudnak küldeni, épen csak arra elegendők, hogy az egyes ezredekben előállított veszteségeket pótolják. A francia sereg arcvonala olyan hosszú, hogy nem szabad egyetlen egy helyet sem gyengíteni azáltal, hogy egy pontra annyi erőt összpontosítsanak, amellyel a német front sikeres áttörését megkísérelhetnék. Ennek következtében több mint valószínű, hogy az Aisne menti harc, amely immár négy hónapja tart, még csak hosszú idő múlva ér véget.

— Bizonyos az, hogy az egyesült seregek meg fogják kezdeni az offenzívát, de csak akkor, ha a kitchener által kitérítésbe helyezett új angol hadsereg és a francia kiképzés alatt álló legutolsó rekruták is a frontba megy. Mindaddig azonban be kell vallanunk, hogy az Aisne menti harc még ezer és ezer emberéletbe és még több katona egészségébe kerül, a lövészárkokban való végnélküli harcok alatt. Sajnos, de való, hogy a lassu előmenetelre alapított stratégia sokkal több áldozatba kerül, mint bármely heves harc.

Párisban félnek a német repülőgéptől.

Genf: Párisban a főváros a kormány viszárt, jobban félnek a német repülőgéptől. A kormányfőriak jelentéte óta fokozottan óriksnak a védekezésre rendelt francia aviatikusok.

Genf, december 17. A New York Herald párisi kiadása jelenti: Noha a kormány átköltözött Bordeauxból Párisba, valójában Bordeaux marad a főváros. A minisztériumok osztályainak legnagyobb részét Bordeauxban tartják és a prefektúra palotáját továbbra is fenn-tartják a köztársaság elnöke számára.

Behívják az 1917. évi francia újoncokat.

Genf, december 17. A francia kormány rendeletet bocsátott ki, amelynek értelmében az 1917. évi korosztálybeli francia fiatalok, akik Svájc területén élnek, tartoznak huszonegy óra leforgása alatt illetőségi helyükre visszatérni és a katonai hatóságoknál jelentkezni. Ez az új behívás svájci lapok értesítése szerint a francia hadseregben mutakozó nagy hiányok pótlására szükséges.

Elsülyedt angol hajó.

Madrid. A Siluria angol szénszállító hajó nagy rakománnyal utközben Gibraltárba elsülyedt.

A kereskedelmi kamara háborús közgyűlése.

Az Aradi Közlöny tájékoztatója.

Arad, december 17.

Má délután tartotta az aradi Kereskedelmi és Iparkamara a háború kitörése óta első teljes ülését, amelynek napirendjén csupa olyan közgazdasági problémák szerepeltek, amelyeket a háborús helyzet idézett elő. A teljes ülésen Ottenberg Tivadar udvari tanácsos kamarai elnök elnökölt, aki üdvözlővén a kamarai tagok sorában Just Ferenc Máv. h. fizetvesztő levelező tagot, nagyszabású megnyitó beszédében a háborúnak a magyar közgazdasági életre gyakorolt hatását fejtette ki.

A háború súlyos helyzetben érte a magyar kereskedelmet és ipart, de örömmel állapítja meg, hogy a háború súlyos terheit példátlan energiával és áldozatkészséggel viseli el, úgy, hogy alapos a reménye arra, hogy a háború után — amelynek végső sikerében semmi kétségünk nem lehet — újult erővel kezdhetünk a béke munkájához. Mint a magyar gazdasági élet erejének és hazafias áldozatkészségének legszebb példájára, a nemzeti hadikölcsön fényes sikerére mutat, amelyben a kamarai kerületnek és főleg a kamarai székhelynek kimagasló szerep jutott. Beszédében kitérjedt a kamarának a háborús idő alatt kifejtett nagyarányú tevékenységére, majd meleg szavakkal emlékezett meg a kamara másodtitkáráról és ama tagjairól, akik hadi szolgálatot teljesítenek. Végül mély hatást keltő szavakban türelmetre inti a magyar kereskedelmet és ipart a reá nehezű nagy terhekkel szemben; ezt meg kell hozniok — úgy mond — mert csak ezzel biztosíthatjuk a háború sikerét, amely számunkra a régóta áhított béke nyugodt, gyümölcsöző munkáját fogja hozni. (Eljenzés.) Majd meleg szavakkal emlékezett meg a kamara nagydíemű levelező tagjának, Gruber Istvánnak haláláról.

A nagy figyelemmel hallgatott és rendkívüli tetszéssel fogadott elnöki megnyitó után a teljes ülés áttért a napirend tárgyalására. Ennek legkiemelkedőbb mozzanata volt Ottenberg elnök előterjesztése a nyilvános számadásra kötelezett vállalatok évvégi mérlegkiszítésének az ügyében, amelynek rendkívüli aktualitást az a körülmény ad, hogy csak napok választanak el attól az időponttól, amikor a vállalatoknak törvényről fogva mérlegeiket el kell készíteniük. Azzal a több oldalról hangzóztatott kívánsággal szemben, hogy a háborús viszonyokra való tekintettel a vállalatok az alól mentessenek fel. Ottenberg elnöknek kimerítő alapossgággal megindokolt javaslata alapján a kamara olyan előterjesztést tesz a kormánynak, hogy a vállalatok általában készítsenek mérleget és adjanak osztalékot. Ottenberg elnök javaslatait mai számunk vezércikkében közöljük.

Főntes tárgya volt a teljes ülésnek a gabonaművek és élelmények maximális árait vonatkozó rendelet módosításának a kérdése. Varjassy Lajos dr. titkár ismertetvén a kamara tevékenységét a kerületbeli hatósági árak megállapítása körül, kifejtette, hogy kormányrendeletnek érvényessége eddigi rövid ideje alatt is már számos hiányossága derült ki. Legfőbb baja, hogy nem biztosította a rejteő gabonakészletek forgalomba hozatalát, úgy, hogy a piacon most teljes kínálat hiány uralkodik. A törvbevett requirálási joggal szemben inkább biztosítani ezt olyan rendelkezés, amely szerint a gabonára nézve megállapított maximális árak havonként esökkennének. Erre vonatkozólag a teljes ülés felterjesztést is intézett a kormánynak. A közéletmezés olcsóbbá tételét célozza a teljes ülésnek az a határozata is, amely szerint kéri fogja a kormánytól a fészerek és gyarmatárak vámjának a megszüntetését. A teljes ülés helyeslőleg vette tudomásul, hogy a kamara kezdeményezésére a Weitz-alap egy részének felhasználásával Aradon iparos hadikölcsön pénztár alakult és megbízta az elnökséget, hogy tegye tanulmányt tárgyává, hogy általában a kereskedelem és ipar hitel-igényeit milyen módon lehetne nagyobb mértékben kielégíteni. Elhatározta a teljes ülés azt

is, hogy a kereskedők könyvkivonati illetékeségének január 1-én való fenntartása iránt is lépéseket fog tenni.

Behatóan foglalkoztatja a teljesülést a moratorium problémája is; Mátyás Jenő segédtitkár ismertetvén a legutolsó moratorium rendeletet, több olyan rendelkezésre mutatott rá, amelyek indokolatlan szigorúsággal a kereskedelmet és ipart súlyosan terhelik. A teljesülés elhatározta, hogy az új moratorium sendelet kibocsátása előtt kérni fogja ezeket a rendelkezéseket a módosítását. Tártyalván a lisztkeverési kötelezettség ügyét, a teljesülésen az a vélemény alakult ki, hogy a rendelkezésünkre álló buza készlet aránylag igen csekély, azzal nagymértékben takarékoskodni kell, úgy, hogy ez okból kívánatosnak tartja az árpa és kukorica liszttel való nagyobb arányú keverés kötelezővé tételét. A teljesülés elhatározta azt is, hogy a hadbavonult kereskedők és iparosok adóterhének a könnyítése végett a szükséges lépéseket meg fogja tenni.

Számos egyéb aktuális pont letárgyalása után elnök az ülést bezárta.

Egyiptomért harcolnak a törökök.

— A Dardanellákban elsüllyesztett hadihajó. — Szerbia francia segítséget kapott. — Görögország tervel. —

Távirati tudósítás.

Konstantinápoly, december 15.

Milano, december 17. Londonból jelentik: A Daily Telegraph értesül Athénből, hogy a Bosporus bejárata előtt jelenleg négy tenger-alattjáró őrködik. Drinápolyba nagyszámu munióit és élelmiszert szállítottak. A régi erődotket kijavítják és újakat készítenek. A damasz-kuszi hadtest elhagyta állomáshelyét és Alexandriában egynéhány nappal ezelőtt 40.000 katonára megérkezését jelezték. Az összes samle-ges konzulok elhagyták Alexandriát.

Konstantinápoly. Dsema pasa tengerészeti miniszter vezérletével Egyiptom ellen vonuló török sereg sikeresen végzi a támadást bevezető akciókat. Az angolok kísérlete, hogy az egyiptomi szultánátust kikiáltják, kikiáltatlan, mert az igazi khedivé a mohamedán lakosság többsége.

Láxonganak a hindu csapatok.

Stockholm. Az Aftonbladet jelentése szerint a szudáni angolellenes fölkelés naponta növekvőben van. Egyiptomba szállított indusok megtagadták az engedelmességet az angoloknak, akik sokakat fölakasztottak az indus lázadókból, de több benszült hindu csapatot sem oda, sem Európába nem mernek szállítani.

A megvert oroszok.

Konstantinápoly, december 17. A hadvezetőség tegnapi hivatalos jelentéséhez kiágazítésként közlik, hogy a török sereg Sanderál és Sarbásnál aratott győzelem után elvette az oroszoktól egész kocsitáborukat, nagymennyiségű eleséget és sok munióit zsákmányolva. Az oroszok Urmia felé menekültek.

Elcsúszott török hadihajó.

Konstantinápoly, december 17. A „B. 11.” angol tengeralattjáró hajó az aknák ellenére bejutott a Dardanellákba. Öt sor aknát helyezett el, azonkívül megtámadta a Messzudieh-et, melybe torpedót lőtt, úgy, hogy a tizezer tonna török hajó részben elsüllyedt. Kiloncszáz főnyi legénységét azonban sikerült megmenteni. Az angol tengeralattjáró hajó a parti ütegek tüzelése dacára elmenekült, mielőtt kilenc óra hosszat volt egyfolytában víz alatt. A Messzudieh régi hajó, 1874-ben épült, aztán 1903-ban a genoui arzenálban renoválták.

Szerbia és Montenegró francia segítsége.

Fiume, december 17. Raguzából ideérkezett utasok jelentése szerint a déli harctér legutóbbi eseményei a délnyugati frontra semmiféle hatással nincsenek. Montenegró ez időszakra is teljesen passzív magatartást tanúsít, amíg az időjárás teljesen megenged. Kettaróban szinte tavaszias az idő, a szabad tengerben sűrűn fürdenek katonáink. — Repülőink tolytatják a montenegrói hadállások nyugtalanítását, úgy, hogy Cetinéből már igen sokan keletibb községekbe költöztek.

Bécs, december 17. A Neue Freie Presse jelenti Milánóból: A Paris Journal jelenti: A Montenegróba kirendelt francia gyalogság és tengerészeti csapat Toulonba visszatért. A montenegrói király érdemeit és más kitüntetésekkel nyújtott át a katonáknak.

Bécs, december 17. Szerbiába Szalonikin át nagymennyiségű ágyut, munióit, puskát és eleséget szállítanak. Három nap előtt francia tisztok és katonák érkeztek oda a Walde-Rousseau francia hadihajón a már továbbmentek Szerbia felé. Mivel a Vardar hidja fel van robbantva, a szállítmányokat átrakják.

Görögország Epirusz annexiójára készül.

Athén, december 17. Görögország annektálni készül Epiruszt. Máris elrendelték, hogy a hatóságoknak görög törvényeket kell alkalmazni.

H I R E K. LEGÜJÁBB

Erkezett éjjel 3 órakor.
(Táviroda cenzurázva.)

Berlin. A lengyelországi hadiszíntérről érkezett győzelmi hírek a lakosság körében óriási lelkesedést keltettek. A házakat fellebegtették, az utcákon ünneplő, lelkesedő csoportok menetté alakulva a császárt, a hadsereget és a monarchiát éltetve vonultak végig. A berlini iskolákban a győzelem megünneplésére holnap nem lesz előadás. A német lapok a győzelemről írva külön elismeréssel emlékeznek meg az osztrák-magyar csapatok vitézségéről.

Pétervár. Az oroszországi német, osztrák és magyar alattvalók cári ukáz meghagyása értelmében kötelesek fél éven belül eladni minden Oroszországban levő ingatlan birtokukat, mert a félév leteltével az állam kisajátítja, vagy elárverezteti azokat.

Rotterdam. Az angol partvidékek bombázásánál, mint angol jelentések közlik, ötvennyolc ember vesztette életét, nyolcvan megsebesült. A bombázott városok jelentékeny kárt szenvedtek.

Bécs. Lembergben az oroszok megkezdtek a sebesült-kórházak kiürítését. Hosszu vonatok szállítják el a sebesülteket Lemberg-ből az orosz határ felé.

Genf. Az amerikai zsidó sajtó élesen megtámadja és árulónak bélyegzi Zangwill Izraelt, az ismert zsidó író, aki külföldön arra szólította föl a semleges államokban élő zsidókat, hogy álljanak az e tettei általánosan partijára.

Berlin. (Hivatalos.) Angol partvidék megtámadásánál az angol parthoz közeledő cirkálóinkat négy angol torpedóuzó sikertelenül támadta. Egy torpedórombolót megsemmisítettünk, egy másik sérülve menekült el. Hartlepool ütegeit elnémitottuk, a gáztartókat elpusztítottuk. A városban robbanás történt és tűz ütött ki. Scarborough parti őrállomását elpusztítottuk. Hajóinkat néhány löveg találta, de jelentéktelen kárt okozott. Más helyen még egy angol torpedórombolót sülyesztettünk el. Behncke, a tengerészeti vezérkar főnökének helyettese.

Az Aradi Közlöny diszes naptárát minden negyedéves előfizető, amennyiben előfizetési hátralékban nincs, — az esetben is, ha az előfizetést havonként újítja meg, mint minden évben, az idén is — ajándéku kapja. Minden új előfizető, aki december 1-én negyedévi előfizetéssel belépett az előfizetők sorába, ajándéku ingyen és bérmentve kapja az Aradi Közlöny Nagy Képes Naptárát az 1915. évre. Kérjük azokat a t. c. előfizetőinket, akiknek előfizetési tartozásuk van, azt idejekorán rendezzék, hogy a naptárt fennakadás nélkül megküldhessük.

— József főherceg levele egy sebesült magyar altisztnek. Budapestról jelentik: József főherceg sajátkezü levelet írt Bíró Károly sebesült nagyveanégys szakaszvezetőnek, akit a kaposvári kórházban ápolnak.

— Szeretettel, bámulattal gondolok vissza — írja — negyvennégyesemre. Isten segítségével a háborúból visszatérve szívesen magamhoz veszek állásba. Üdvözlő vitéz fiam igaz jó akaród József főherceg.

— Czako Ambró dr., a bajai főgimnázium nagy tudású fiatal tanára lesz vasárnap, december 20-án a Kölcsey Egyesület vendége. A délután öt órakor kezdődő irodalmi zsuron A történelmi materializmus és a háború címmel tart előadást a tudós professzor, aki a modern lelki életnek kitűnő tanulmányozója és emellett egyike legkiválóbb szónokainknak. Az előadást Heppesné-Harmath Józsa szavalata és Gaál Elemér zongorajátéka előzi meg. Az ötödik Kölcsey-zsuri az egyesület újonnan belépő tagjai is meghaligathatják, ha igazolványukat a kulturpalota könyvtárában a hivatalos órák alatt átveszik.

— Orosz város keresztelése. Kopenhágából jelentik a Lokalanzeigernek: Az orosz kormány bizottságot nevezett ki, amelynek az a feladata, hogy az oroszországi német nevű városokat orosz nevekre keresztelje el. Az állami bizottság úgy határozott, hogy Kronstadtnak vagy Andrejevsk, vagy Petrinikolajevsk legyen a neve. Véglegesen maga Kronstadt városának lakossága fog dönteni népszavazás útján, hogy melyik nevet választja.

— Polgárőrség Máriaradnán. Máriaradna községben mozgalom indult meg polgárőrség szervezése iránt, hogy a községben levő katonaságot felváltsák. Ezáltal egy szakasz katonát lehet máshol felhasználni a hadintézésnek, milder emberre nagy a szükség a fontos helyeken.

— Az Aradi Közlöny rendkívüli kiadása. Hite szét csúszottokon délután Aradon az öröndes hírt a németek győzelméről. A német nagy hadiszállásról csatáit először repül világgá hivatalos jelentésben az a szó: **döntés**. A német legfőbb hadvezetőség beszámoló győzelmes harcokról, foglyok tízezzeiről, gyors előretörésekről, de most az északlengyelországi nagy küzdelemben jelenti először, hogy döntés történt. Miután részletek még nem jöttek az északi eseményről, csupán ebből az elhatározó szóból lehet következtetni a hosszan tartó harc óriási jelentőségű fordulatára. Talán az eddigi harcok legnagyobb eseménye, ha sem látható következményű sikere volt az, amelyről rendkívüli kiadásban siettünk értesíteni a közönséget. És a német győzelem, az oroszok elleni „döntés” varázsszávara kiderültek azok az arcok, amelyekre borongós látványt vont a déli harctéren történt események néhány nap előtti híre.

— Megsebesült aradi nagykereskedő. A Valjevo mellett vívott harcokban súlyosan megsebesült egy aradi nagykereskedő: Weisz Árpád, Weisz Dávid aradi fűszernagykereskedőnek fia és cégtársa. Weisz Árpád, mint a debreceni népfőlkedő ezredhez beosztott hadnagy vett részt a szerbiai hadjáratban. Az ütközetek egész sorát baj nélkül állta meg. Valjevo alatt egy golyó a fején érte, áthatolt az arcson, a szájüreg és a halánték közelében futott ki. A megsebesült hadnagyot, akit hűséges tiszt szolgája vitt nagy fáradságok között a kötőhelyre, most egy budapesti szanatóriumban ápolják. Sebe súlyos, de nem életveszélyes.

— Herczog Péter báró meghalt. Budapestről jelentik: Herczog Péter báró főrendiházi tag ma éjjel két órakor pár napi szenvedés után, 76 éves korában elhunyt. Cselei báró Herczog Péter egyike volt a legkiválóbb magyar nagyiparosoknak, aki a pénzpiacra is tekintélyes szerepet játszott, különösen a Magyar Bank élén. A külfölddel is összeköttetésben állott és különösen a Balkánon vitt a cég nagy szerepet. A király magyar nemességgel, majd bárói méltósággal tüntette ki és főrendiházi taggá nevezte ki. A megboldogultat, aki az utóbbi években betegsége miatt visszavonult életet élt, nagy család gyászolja. Fiai a társadalmi életben és üzleti téren is általános megbecsülésnek örvendenek.

— Az 1848-49. elaggott honvédek és segélyre szorulóik részére a karácsonyi ünnepekre pénzadományokkal járultak, melyért hálás köszönetet mondok és kérem a jövőben is gondoljanak régi hőseinkre. Az aradi Nyugdíjas Asztaltársaság 20 koronát, a Kossuth Lajos asztaltársasági tagok gyűjtése 22 korona volt erre a célra, összesen 42 korona. — Nagy Kálmán úrnak.

— Elcsúszott lengyel újságíró. Bécsből jelentik: Milkó László lengyel újságíró, aki a háború kitörésekor a lengyel légierőhöz csatlakozott és bátor és áldozatkész magatartása következtében rövid idő múlva századossá lépett volt elő, körülbelül tíz nappal ez előtt a Pilschitzki tábornok ezrede egy századának vezetőjeként egy nagyobb orosz csapatral való megütközés alkalmával hősi halált halt. Milkó hosszú éveken át munkatársa volt a „Gazetta Wieczorna”-nak és a császári királyi távirati irodának és lengyeli levelezője a „Neues Wiener Tagblatt”-nak.

— Jótékonyaság. Néhány Lengyel Tivadar aradi kereskedő emlékének megörökítésére lőtesített alapítványhoz ujjában hozzájárultak: Ottenberg Tivadar udvari tanácsos 30 korona, Mellinger József és neje 20 korona, Szabó Albert és neje 20 korona, Prokopetz József és neje 20 korona. Az alapítvány eddigi összege 660 korona.

— Karácsonyi ünnep a sebesülteknek. Máriaradna község hölgyei a Mairovitz család által fentartott radnai kórházban levő sebesültek részére, a radnai közönség pártfogásával karácsony-estét rendeznek. A karácsonyfa díszei mellett pedig nekik megfelelő ajándékokban is részesíthessék. A hölgyek gondoskodása kiterjed ezenfelül a máriaradnai katonai őrségre, sőt az aznap estén az állomáson áttutató rebesültekre is, hogy valamennyit a lehetőséghez képest ajándékokban részesítsen. A mozgalom vezetői a radnai közönséggel együtt, vállaltva fáradoznak, hogy a hadsereg Radnán levő katonáinak a szeretet ünnepét emlékeztetéssel tegye.

— A siker titka. Az emberek fantáziáját talán semmi sem izgatja annyira, mint az a kérdés, hogy miként lehet boldogulni legsikeresebben az élet harcain közepette, pláne most a világháború folytán. Egy részük olvasó fantáziával csak annyit tud kiszínezni magának, hogy milyen nagyszerű volna, ha az utcán mehet egy vaskos pénztárcát találna. Akik pedig a komoly és szíves munka helyett csak a fantasztikus terveket produkálják, irigységgel melegen és kisebbitik egy-egy vállalkozásnak a szembeötlő sikerét, — az olyat is, aminőt a Tolnai Világlapja produkál. Nem tudják például megérteni, hogyan adhat ez a lap husz korona bolti ár helyett három koronáért egy óriási, negyven íves lexikont, diszes angol-vaszonkötésben. A Tolnai Világlaplexikont száz-ezer példányra tervezték és így egy-egy kötetnek pusztán csak a bekötési díszablaja száz-kilencvenezer koronába kerül, vagyis huszonöt kötetnél négy millió hétszázötvenezer koronába. Szédületes nagy összeg ez, de aránylagos hatalmas táborban oszlik szét és a páratlanul grandiózus példányszám mellett a kiadó is megtalálja a maga számítását, bármily csekélynek látszik is az összeg, miért egy-egy kötetet az olvasó az asztalára tehet. És most már konkrét bizonyosság is van rá, hogy az ilyen számítás hasznosan becsületes; a lexikon elődjéből, a Tolnai Világtörténelméből két-három éven belül nyolcvanöt ezer példánynál többet el lehetett terjeszteni. Jó kvalitás és nagy kvalitás: ez a siker titka.

— Halálozás. Suljo. páp érte Glück Zsigmond tekintélyes aradi nagyiparost, akinek neje ma délelőtt hirtelen elhunyt. Az uriaszony halála általános részvétet keltett.

— Köszönetnyilvánítás. Kánya Géza 80 teljesen komplett melegruhafelszerelést küldött a déli harctéren küzdő zászlóaljunknak. Ezután fejezzük ki forró köszönetünket a nemesszívű honleányunknak, ki példaképét adja a minden nyilvánosságot kerülő meleg hazaszeretethez. Az aradi 33. gyalogezred 4. zászlóaljának tisztikara és legénysége.

— Elveszett. Ma délelőtt a Minorita-palotából a Karolina-utcaig terjedő útvonalon, egy szegény tanulóleány elvesztett egy köteg fekete fűzőt. Miután a gazdája a tanulóleányon akarja megvenni a toll árát, az illető leány a becsületes megtalálót, hogy a tollakat a „Függetlenség” kiadóhivatalában adja le.

— Felhívás. Aradi takaré- és segély-egylet, mint szövetséget Petőfi-utca 1. szám alatt 1915. évben a 34. évfűrszámot nyitja meg. Ki egy törzsbetétre betekint 50 fillért fizet, hat év után 156 koronát takarít meg magának és az üzlet eredményéből a megfelelő házonban részesül. — Az egyület tagjainak olvasó hitelt nyújt. Beiratkozni lehet délelőtt 9—11-ig, délután 3—5-ig. Az aradi takaré- és segély-egylet mint szövetséget. (Petőfi-utca 1.) Az igazgatósg. 5751

— Felhívjuk lapunk olvasóinak szíves figyelmét Gábor Miklós cukorka-üzletének lapunk mai számában levő hirdetésére. 5879

— A háborúra való tekintettel igen szolid árakban árusít briliáns, gyémánt, platina, arany- és ezüst ékszereket, ezüstműveket és órákat Igaz Sándor ékszerész, Andrassy-tér, Minorita-palota. Telefon 821. sz.

— Hét nap. Rövid idő ügyebár hét nap is mégis milyen fontos időszakot jelent a karácsonyi ünnepek alatt. A nagy, hatalmas tolongás, a várva-várt igazi forgalom szindus köpekben, ilyenkor játszódik le, a városok boltjaiban. Megindul az emberáradat és a keresők, bár a nehéz munka az övék, örömmel látják, mint telik az üzlet vásárlóközönséggel. Természetes, hogy ezen mozgalmas napokban, a legnagyobb diadalt azok az áruházak ülik, amelyek a sok játék- és ajándéktárgyakat szállítják a karácsonyfa alá. Vezető szerepe van Fischer Simon Nagyáruházának, Szabadságtér 12. sz. alatt. Ha betekintünk ebbe a ragyogó helyiségbe, büszke örömmel telünk el, mert azt látjuk, hogy bizony már nagyváros számba megyünk. December 20-ikán, vasárnap egész nap nyitva lesz az Áruház. 1995

— Grallert J. és fia ékszerész, Andrassy-tér 22. Karácsonyi ajándékokat a háborús viszonyokra való tekintettel szállított árak mellett árusít mindennemű briliáns, gyémánt és aranyékszereket. Nagy ezüstáru raktár rendkívüli olcsó árakban.

— Jön Waldemár Psylander az Apollóba. 5882

— Ugyvédi irodák b. figyelmébe. A kir. Igazságügyminisztérium 9900—1918. I. M. sz. rendeletében előírt és kötelező négyféle végrehajtási nyomtatvány kapható az Aradi nyomda részvénytársaság könyvnyomdájában.

— Nagy karácsonyi vásár Kerpelnél. 411

Üldözik az oroszok a románokat.

(Három napos rémuralom Csernovicban — Az ortodox eszmék védelme.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, december 17.

Kerülő úton Csernovicból a mostani állapotokat a az orosz rémuralmat kitűnően jellemző levél érkezett.

A város már az első orosz invázió alatt is szomorú napokat élt át, a helyzet azonban most még sokkal rosszabb. Az orosz szoldateska szabad folyást enged dühének és csak most tűnt ki, hogy az orthodox hit előharcosai, a pánszláv oszme pionirjai mit tudnak produkálni vandalizmus és bestiálisítás terén. Csernowic székhelye a híres orthodox metropolitának, az osztrák románok kultúrlis centruma és a ruhának fejlődésének is gócpontja. Azt hihihéné tehát az ember, hogy az oroszok mindezekre való tekintettel csínján bánnak Csernowiccal, annál is inkább, mert az első invázió alkalmával a lakosság nyugodt és békés volt.

Öt hétig feküdtek az oroszok Csernowic előtt. Ha egy orosz katona kidugta fejét a lövészárokból, a csernowic oldáról lövés érte. A mi csapatunk felkorezték őket a lövészárkokban és minden ágyulövés jól volt célzva. Azután kiűrték csapatunk a várost és az orosz katonák bevonultak. Most a lakosságon akarták magukat megbosszulni az oroszok. Mint a vadállatok csak bosszúra vártak. A bosszu tárgya mellesleg volt előttük. Katonáink elvonultak és nekik csak békés polgárokkal volt már dolguk. Nicsévo, az oroszoknak fosztogatni kell. Még tisztjeik sem tartották vissza őket ettől.

November huszonhetedikén délután, jóval csapatunk elvonulása után lovagolt be az első kozák patronille a városba. A következő nap bevonult a

Igaz Sándor

ékszerész

Minorita-palota. Telefon 321. sz.

Igen szolid árak!

Nagy választék: Brilláns, gyémánt, platina, arany és ezüst ékszerekben, ezüstneműekben és órákban.

Alapítva 1902-ben.

5855

Alapítva 1902-ben.

egész lovasság, több, mint tízezer kozák. Öket követte a gyalogság, amelynek bevonulása a késő éjszakába nyúlt.

A csapat élén bevonuló tisztnek egy városi bizottság, a melynek feje Hustine román város- atya volt, átadta a várost a kérésre, hogy a polgárságot kíméljék. A tiszt megígérte, de katonái nem sokat törődtek az ígérettel. A hogy bevonultak, elkezdtek fosztogatni a lakásokat és üzleteket. Hogy a tulajdonosok milyen nemzetiségűek, ezzel mitsem törődtek, a románokat ép úgy kifosztották, mint a ruthek, lengyeleket, németeket és zsidókat. A román külvárosokban, Roschban, Hereczában és Kolokuczában különösen pusztítottak. A szegény román parasztok marháit elhajtották az istállókból, elrabolták tőlük szénakészleteiket. A város belsejében felszakították az utcák vasredőnyeit, betörték ablakait és úgy börtölték el az árut.

A kozákok a járókelőktől is elszedték holmijukat, bundáikat, árúkat, pénzüket. Az asszonyokat és leányokat — különösen a román külvárosokban — megbecsületlenül tartották. Három napig tartott ez így, míg végre a parancsnoktól tiszt a polgárság könyörgésére elhatározta, hogy a fosztogatók dulását megakadályozza.

Kancsukával ment végig a városon a halahol fosztogatókat látott, ültelgelni kezdte és letartóztatta őket. Ez a rendszabály némileg segített.

Az okkupálás második napján érkezett meg Evreimow kormányzó — a ki már az első uralom alatt is betöltötte ezt a tisztelet — titkárával Gerovszkyval. Azonnal egy csomó orosz és ro-

mán nyelvű ukást adott ki. Feloszlította a menekülteket, hogy térjenek vissza, mert a „nyugalom” már helyreállt. Az osztrák-magyar hadsereg „teljesen” meg van semmisítve a polgárok lépjenek be az orosz hadseregbe. Őt új tiszttel jelölt ki. A zsidókat, a kik az osztrák-magyar hadsereget Czernovicsba való bevonulása alkalmával üdvözölték, övenezser rubel pénzbüntetésre ítélte. Mintán est az összeget nem tudták elteremtteni, lefoglaltatta templomukat és kulturházaikat. Azokat az üzleteket, melyeknek tulajdonosai elmenekültek, lepecsételtette és orosz állami tulajdonnak jelentette ki.

A város egészen ki van halva, csak részeg kozákok tántorognak az utcán. Majdnem mindenki elmenekült. A külvárosi orthodoxok egyháza, Repta dr. már előbb elhagyta a várost. Már az első invázió alkalmával annyit kellett tűrnie, hogy most kerülni akarta a találkozást az „orthodox eszmék védőivel.”

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Péntek, 1914. évi december 18-án:

B) Bérlet.

B) Bérlet.

P. Márkus Emma vendégfelléptével:

A vasgyáros.

Szimfónia.

Kézdetek este 7/8 órakor.

Felolós szerkesztő:

Rudnyánszky Endre.

NYILTÉR.

Képeskönyvek

20, 30, 50, 70 fillér, 1 K., 2 K.

4-61

Mesekönyvek

20, 30, 40, 60 fill. 1 K., 2 K.

Társasjáték

30, 50, 70, 90 fill. 1-50, 2 K.

Legújabb, 70 fill.

Toronykockajáték

Karácsonyi és Újévi képeslapok

4-6-8-10 fill.

Levelepapír

fehér és színes

csomagban 20 fill.,

dobozban 1 K.-tól

Décsi Geza könyv- és papíruzetében
Forray-utca. Telefon 902.

Meghalt a gólya.

5747

Apró hirdetések.

ALKALMAZÁST KERES.

Fehervarrónő

ajánlkosik mindennemű javításokra is, jutányosan. Szakáll Sándorné Rákóczi-utca 1. szám. 5845

ÜZLETEK.

Goldstein Mátyas

Forral-utcai jömeneteli mészárszéke bevonulás miatt jutányos árrért eladó. Bővebbet ugyanott. 5856

KIADÓ LAKÁS.

Kiadó lakás 5080

mely áll két utcai szobából és mellékhelyiségekből január 1-re havi 40 koronaért kiadó. Bővebbet Czernovics Péter-u. 9. sz.

3 utcai szoba

és mellékhelyiségekből álló lakás azonnal kiadó. Cim: Bérli Ernő, Szent Pál-utca 6. 5878

Orosz-utca 8. szám

alatt 2 szobás lakás, központi fűtéssel és állandó melegvíz ellátással, február hó 1-re kiadó. 5877

Utcai bntorozott

különbejárattal szoba 2 fiatal embernek, esetleg ellátással is, január hó 1-re kiadó. Vörösmarthy-utca 1. (Salmházzal szemben.) 5878

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Keresünk

megvételre egy Pallas lexikont, Minerva könyvkereskedés Knieszer J. és Társa, Dobó u. 1. 5881

Kereskedők figyelmébe.

Ertesitem az igen tisztelt fűszerkereskedőket, hogy

kávépörkölést

bármily mennyiségben jutányos áron elvállalok.

Kávé Király

Arad, Forray-utca.

Karácsonyi cukorkák

és karácsonyfa-diszek

megérkeztek és dus választékban jutányos árrért szereshetők be a

Csokoládé Királynál,

Forray-utca. 6869

682—1914. ügyszám.

Árverési hirdetmény.

Bogdán Adorján ópálosi szőlőbirtokosnak megkeresésére Braun Miksa miskolcai lakos késedelmes vevő rovására mintegy 88 hektoliter fehér bor és mintegy 17 hektoliter fehér fűzbor Ópáloson a 470. számú ház pincéjében 1914 évi december hó 22-ik napján délután 8 órakor megtartandó nyilvános árverésen a legtöbbet ígérőnek készpénzfizetés ellenében eladatul fog.

Arad, 1914. december 17-én.

Dr. Pálmai Lajos s. k.

kir. közjegyző.

5892

2176—1914. pm.

Hirdetmény.

A cs. és kir. hadügyminiszter urhoz a közönség köréből származóan intéznek kérdést, aziránt, hogy a tábori posta csomagforgalom mikor és mely tábori postahivataloknál fog újra megindulni. Mivel a nagyszámú kérdészkedésre a nevezett miniszter ur külön-külön nem válaszolhat, a m. kir. Belügyminiszter ur 9176—1914. sz. körrendelete alapján közhírré teszem, hogy a tábori postai forgalomban csomagokat csakis időnként fognak szállítani, amennyiben azoknak a tábori postahivatalokhoz való eljuttatása az adott viszonyok között biztosítottak látszik.

Egyébiránt a cs. és kir. hadügyminiszter urnak a csomagforgalom megindítására és be-

szüntetésére befolyása nincs, mert e tekintetben — a mindenkorl viszonyok figyelembe vételével — a hadiőrtápparancsnokság intézkedik.

A hadügyminiszter ur a tábori posta csomagforgalomban beálló minden változást a közönség tudomására fogja hozni.

Arad, 1914. december 15 én.

Varjassy

polgármester.

Fiatal ember, vagy urhölgy,

ki a magyar és német nyelvet tökéletesen bírja, magyar és német gyors írásban jártas a jó gépiró, a waggengyárban azonnal

alkalmazást nyer.

Pályázók sziveskedjenek nevezett gyár iródaírókénél személyesen bemutatkozni. 5874

Költözők figyelmébe!

Villamos világítási berendezéseket csillárokkal együtt, kedvező feltételek mellett szerel és szállít 3361

Koch Dániel

Arad, Deák Ferenc-utca 42. sz.

Ügyes

1830

vasesztergályosok

budapesti gépgyár számára uti-előleggel azonnali felvételre kerestetnek. Ajánlatok fizetési igények megjelölésével Blockner hirdetőjébe Bpest, V. Semmelweis-u. 4. Weisz névre ömzendők.

A Karácsonyi és Újévi

ajándékok bevásárlása alkalmával mindennel takarékoskodni kell!

Dacára a nagy drágaságnak, alkalmat nyújtok a nagyérdemű közönségnek arra, hogy ez alatt felsorolt árukat, míg a készlet tart, feltűnő

olcsó árban

nálam beszerezhesse. Nagyobb vétel folytán én is olcsón jutottam hozzá, tehát olcsón adom a legjobb minőségű

Kosztüm-kelméket	Vásznakat
Férfi szöveteket	Asztalneműeket
Barchetokat	Szőnyeget
Flanelokat	Agyterítőket
Törölköző-kendőket	stb. dolgokat.

AUTNER R.

olcsó áruház 5785

Arad, Hunyadi-u. 1.

Kalmár József

villanyszerelő

Arad, Salacz-utca 2. sz.

Telefon 242. Telefon 242.

Ajánlja

költözők figyelmébe:

villamos világítási berendezéseket, villamos csengő- és telefon berendezéseket s minden e szakmába vágó munkát. Pontos és gyors munka. 481

Raktáron tart:

villamos csillárokat, villamos főzőedényeket, villamos vasalókat, villamos hajszító vasakat, Wolfram lámpákat és mindennemű villamos cikkeket.

A legolcsóbban szerezh-
jük be szükségleteinket

A Központi Nagy Áruház-

ban József főherceg-ut 1. (a városházzal szemben.)

Nagy Karácsonyi Vásár

játék, diszműáru
és karácsonyfa-diszekben.

Jótekonny egyesületek és Vörös-
kereszt részére 10% engedmény.

Legolcsóbb, legjobb bevásárlási forrás

háztartási szükségletek fedezésére.

Ajánljak:

Ajánljak:

Arc-krémek
Illatszerek
Kölgyporok
Kölni vizek
Fogporok
Fog-krémek

Fogpaszták
Fogkefék
Szájvizek
Szappanok
Hajvizek
Szoba-illatok

Vojtek és Weisz

parfümeria és drogueria nagykereskedése

Aradon.

Aradon.

Tüzifa

bükk I., II., III. és do-
rong, csér hasáb és
dorong kapható vag-
gononkinti vételnél
Körösvölgyi Pál-
raktár **Andrássy**
tér 5. Telefon 651.

Száraz tölgy szőlő-
karó is kapható.

Erdély

gyöngye

az Előpataki

ásványviz, el-

ősmert legjobb

üdítő és gyógyító ital,

Főraktár:

Éles Árminnál,

Aradon,

Féllitères üveg 26 fillé-

Literes " 36 "

Legnagyobb fűtőanyag megtakarítás!

A városi mérnöki hivatalban ki-
próált

kettős fűtőkályhák
és kettős füstcsövekkel
érhető el.

Megállapítottam ugyanis, hogy ezen
kályhák és füstcsövek használatá-
nál a fűtőanyag fele megtakarítható.

Patent a.

Kettős füstcsövek állandóan rak-
táron vannak és igen olcsók. —
2. sz. (kis szobára) 6 korona.
3. sz. 8 korona. 6. sz. 20 korona.
Egyedül

1121

Hönig Ottó

M. kir. szabadalmazott
szivattyú készítőnél

Arad, Rákóczi-utca 27.

Tek. Hönig Ottó urnak, Arad.

A kettős "Patent" füstcső igen
jó, mert kevés fával sok meleget
ad. Mindenkinek ajánlhatom. Tisz-
telettel Bartsch János.

Viszonteladónak árendemény!

Viszonteladónak árendemény!

FIGYELEM!

A legerényebb és legkényesebb igényeket kielégítő nagy

karácsonyi cukorka vásár

megkezdődött

5879

Gábor Miklós Arad,

Salacz-utca 1. szám (Lócs-ház.) Telefon 10-59. sz.

Nagy választék csokoládé karácsonyfa diszekben
 Marcipán desszertek. Legfinomabb élvezeti különlegességek.

Dus választék szaloncukorkákban,

amelyek kilója staniol nélkül	...	...	...	...	2 korona 40 fillér.
Szines, vagy fehér staniollal csomagolt kilója	...	...	...	...	3 korona.
Krém szalon különlegességek kilója	...	...	...	...	4 és 5 korona.

Nagy választék karácsonyi dísz-szobrocskákban (cukorkával tölthető)

Felhívom a vásárló közönség figyelmét, vásárlását szíveskedne mihamarább
 eszközölni, hogy az utolsó napokban az óriási torlódások elkerülhetők legyenek.

Viszonteladónak árendemény!

Viszonteladónak árendemény!